

ÇORUM © 1998 Mahmut Selim GÜRSEL ,
Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International
lisansı altında yayınlanmaktadır. CC BY NC SA 4.0

SANAL KİTAPLAR
2017

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI

YAZDIKLARIMIZ:78

Atilla ALPAY
ÇORUMLU 2000'DE
YAZDIKLARI

Mahmut Selim GÜRSEL
2017

YAZDIKLARIMIZ:78

Atilla ALPAY

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI

Mahmut Selim GÜRSEL
2017

İSBN

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 1

ÇORUM © 1998 Mahmut Selim GÜRSEL , Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International lisansı altında yayınlanmaktadır. CC BY NC SA 40

***BU ÇALIŞMA PARA İLE
SATILMAZ!***

İÇİNDEKİLER

TAKDİM

Mahmut Selim GÜRSEL

Atila ALPAY

**ESKİ ÇORUM EVLERİNİN
ÖZELLİKLERİ VE YAŞAM**

ESKİ ÇORUM'A DAİR

GAZETECİLER BAYRAMI

MÜNASEBETİYLE GAZETECİLER

GÖZ AMELİYATI

IRAK' A ASKER..

İLİMİZİN ÇEVRE SORUNLARI VE

ACIL ÇÖZÜM BEKLEYEN MESELLER

İSO 9001

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 2

**İSRAİL'LE BAŞ EDEMEZSİNİZ!
KONUŞMA DİLİ VE ÇORUM AĞZI
KULAKSIZ SOKAK , 1973
MEZAR-I ŞERİF
MEVLİT
OSMANLI CAMİLERİ
OSMANLI SERGİSİ
ÖZÜR DİLERİM EY KUDÜS
POP STAR YARIŞMASI
SEVGİLİLER GÜNÜNÜ PROTESTO
EDİYORUM.!
SEVGİLİLER GÜNÜYDÜ
SÜLEYMANİYE
TARİHİ ÇEVRE VE ESKİ KENT
DOKUSU:
TAVLA
TEL
YARDIM
TEZİMİZ**

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 3

TAKDİM

Bir kitabın doğması, o kitabı yazmaya kalkan kişinin amacına ve bilgi birikimine göre değerlendirilmesi uygun olarak görülmelidir.(1)

Elinizde bulunan bu çalışmanın sizlere ulaşması için günlerini veren bu çabası için şükranlarımı sunarken, bu çalışmada da benim ufacık bir katkımın da bulunması beni bahtiyar etmiştir.

Bu çalışma ile sizlerde bazı bilgileri edinmiş ve faydalanmış olarak uzun yılların birikimlerinden aydınlanacağınızı göreceksiniz. (2)

Bilgi; yazılmadıkça kaybolmaya açık birikimlerdir. Her insan bir kitaptır; onu okumamız gereklidir.(3)

Tanımadığımız ve anlamadığımız kişiler hakkında nasıl kararlar veremezsek; bir çalışmayı da incelemeden, okumadan karar veremeyiz.

Mahmut Selim GÜRSEL

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 4

(1) İnsan durup duruken yazmaz. Birikimini başkalarına lazım olur diyerek yazar. Aslında o yazmaz. Ona yazdıran; onu yaratandır!

(2) Kitap okuyan; muhakkak okuduğundan bir bilgi edinir. Yaşamında muhakkak o bilgi kendisine veya etrafına yardımı dokunacağını bilmez. Onu yaratan o öğrettiği bilginin yazıya dökülüp başkalarına aktarılacağını bildiğinden o kişiye o kitabı okutur. Bilgi böylece yayılır.

(3) İnancıma göre bizi tek kişiden yarattı. O ilk kişiye bütün ilimleri verdi. Bu ilimler şimdi gen dediğimiz ile hepimize bu bilgiler geçti. Herhangi bir kişi kendi geninde olan bu bilgileri kullanmaya başladıkça bilgileri genişler. BÜTÜN BİLGİLERİ öğreten her insan için belirli bilgiyi genişleterek kullanma yazgısını yazdığı için ancak o bilgiler ile gelişir. "her insan bir kitaptır."

Tanımadığımız ve anlamadığımız kişiler hakkında nasıl kararlar veremezsek; bir çalışmayı da incelemeden, okumadan karar veremeyiz.

Mahmut Selim GÜRSEL

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 5

Mahmut Selim GÜRSEL

1947 tarihinde babamın subay olarak bulunduğu Erzurum'da bir at arabasında doğum evine giderken doğmuşum. Babam Eminsü Ali Rıza Gürsel, annem ise Fahriye hanımefendi idi. İlkokula İskenderun'da başladım. Ankara' da bitirdim. Ankara Yenimahalle Ortaokulunun birinci sınıftasında babamın emekli olmasından dolayı 1960 yılında Çorum'a gelince Atatürk Ortaokuluna

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 6

devam ettim. Babamın "oku da oğlum ceketimi satar seni okuturum" diyerek bana yaptığı nasihatleri ters tepki yaptı, okumuyorum diyerek okulu birinci sınıfta bıraktım. Marangoz çırağı olarak Azmi Başar ustanın yanına girdim. Askere gidene kadar ustanın yanında çalıştım.

1967 tarihin de askerlik dönüşü, Ankara Emniyet Müdürlüğüne teknisyen olarak göreve başladım. Ortaokulu dışarıdan 2 yılda bitirdim 1972 tarihinde Polis Memuru olarak Ankara'da çeşitli şubeler ve karakollarda çalıştım.

16 Eylül 1973 tarihinde Selma (Kurşuncu) Hanımefendi ile evlendim.

1978 yılında ayında naklen Çorum İl Halk Kütüphanesine Memur olarak geçtim.

Dışarıdan Çorum Ticaret Lisesini iki yılda bitirdim.

Kendi kendime Osmanlıcayı öğrenmeye uğraştım, Hat sanatı ile biraz ilgilendim 150 ye

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 7

yakın Ser levham var, Çorum Güzel Sanatlar Galerisinde ve Kütüphane salonlarında bu levhaları sergiledim.

03. 08. 1988 tarihinde İl Halk Kütüphanesi Müdür yardımcılığına atandım.

1990 tarihinde kütüphanelerdeki kitapların tasnifi ile ilgili 10 yıllık bir araştırmamı "Alfabetik Onlu Tasnif Fihristi (Dewey) "kitap haline getirip Kültür Bakanlığına sundum. Kitabımdan Türkiye'deki bütün kütüphanelere dağıtılmak üzere 1000 adet satın aldılar.

1993 yılında Türkiye'deki bütün kütüphanelerde bulunan " El Yazması" kitapların Ankara Milli

Kütüphanesine toplanma kararı veren Kültür Bakanlığına karşı Çorumlu hemşerilerimi haber dar ettim, mahalli radyodan ve gazeteler ile parti il Başkanlarını ile Millet Vekilimiz Adnan Türkoğlu ve Belediye Başkanımız rahmetli Turan Kılıççılolu'nun destekleri ile el yazma kitaplarımızın Çorum' da kalmasını sağladım!

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 8

Açık öğretim için üniversite sınavlarına girip kazandım. İkinci sınıfta iken 25 Nisan 1994 tarihinde Tatvan Bitlis'e Müdür olarak tayinim çıktı, tayin edildiğim yere gitmeyerek emekliliğimi istedim.

İlkokul sıralarında okuyarak pilot olmanın düşlerini kurardım. Bu hayalim gerçekleşmedi. Şu anda emekli memurum.

Marangozluk, oymacılık, Polis Memurluğu, Memurluk ve idarecilik yaptım. Her çalıştığım meslekte çeşitli önemli olaylar oldu ise de son çalıştığım kurumda bence; en önemli bir hatıramı anlatmak istiyorum:

Kütüphanedeki çalışmalarım ve " El Yazması Kitaplar"ın Çorum'da kalması için verdiğim çabalar neticesinde Bitlis Tatvan'a tayin edilme olayım beni çok yıktı. Fakat bu üzüntümün boş olduğunu zamanla gördüm.

Rabb'imizin izni ile Hacca gitmek nasip oldu, iki kitap daha yayımladım ve elinizde bulunan bu derginin çıkmasına vesile oldum. Mesleklerin insanlara sağladığı maddi avantaj olarak, evinizi

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 9

geçindirecek, namerde muhtaç etmeyecek avantajından başka, manevi olarak; sizin yaptığınız işlerle ilgili karşılaştığınız problemleri değerlendirirseniz avantajların neler olabileceğini hayat okulundan öğrenmiş oldum.

Yazı yazmaya beni kimse teşvik etmedi Kütüphane için hazırladığım kitap beni yazmaya teşvik etti.

Yazılarım mahalli basında yayımlandı. Yazılarımdan dolayı bir ödül almadım; fakat kitapları ve bu dergi benim için en büyük ödüldür.

İdealim: Çorum'a tam teşekküllü bilgisayar ortamında bir kütüphane kazandırmaktır. Bu idealim yüzünden tayinim çıktı. Yayımlanmış çalışmamalarım bulunmaktadır.

Bakanlığa sunulmuş; "Alfabetik Türk ve Yabancı Yazarlar Fihristi" ve "Ne Nerede Başlıklı Arama Fihristi" basım için hazır beklemektedir.

Yazılarım daha çok araştırma dalı ile makale türüdür. Tiyatro çalışmalarım, şiir ve hikâye

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 10

denemelerim bulunmaktadır.

Benim okuyucularıma diyeceklerim şudur ki. Doğru bildiğiniz konuları savunun. Bu savunmanız size belki tepkiler getirecektir. Bu tepkileri inceleyerek doğru olup olmadığını araştırın.

Çalışmalarım:

<https://gurselyayin.com>
corumlu2000@gmail.com

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 11

Atilla ALPAY

1955 Yılında Çorum da doğdu. 1975 yılında İstanbul Devlet Güzel Akademisine girdi. 1981 yılında Yüksek İçmimar ve Endüstri Tasarımcısı olarak Meslek hayatına atıldı.Çeşitli atelyelerde dahili dekorasyon projeleri ve İçmimari işleriyle meşgul oldu. Ramada , Hilton ve MNG Holding' in İnşaat firmalarında ince yapı şantiye şeflikleri ve tasarım, içmimarlık, proje ve uygulama hizmetlerini yürüttü.

TBTAK Bilim Adamı Yetiştirme Gurubu

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 12

Başkanlığınca tertiplenen Proje yarışmalarında 1974 biyoloji ,1977 ve 1981 yıllarında da Tıp Teşvik Ödüllerini kazandı. Çorum ve

çevresinin Kelebek ,böcek ve fosil ve mineral koleksiyonlarını yaptı.

Tarihi Çevreye duyarlı ve bir Çorum Sevdalısı olarak şehrimizin bütün Tarihi evleri ve yapıları ile doğal çevresinin dia filmlerini çekti. Aynı yıl Safranbolu Evleriyle alakalı 22 dakikalık bir belgesel film yaptı.. Eti folklor ve turizm derneğinin katkılarıyla ve maddi yardımlarıyla 1981 ve 1984 yıllarında Eski Çorum Evleri konulu fotoğraf sergilerini açtı.

İnşaat ve ince yapı işleriyle içmimarlık hizmetlerini geçtiğimiz körfez krizinde bırakarak yayın hayatna atıldı. Denizli ve Fethiye televizyonlarında program yapımcılığı yaptı. Belgesel filmler çekti ve drama senaryoları yazdı. Şehrimizde Konur Fm ve Çağrı Fm de Programcılık, Hakimiyet Gazetesinde Köşe Yazarlığı, Lider,

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 13

Yenigün ve Çorum'un Sesi gazetelerinde de Yazı İşleri Müdürlüğü yaptı.

Üç yıl Çorum İlahiyat Fakültesinde Türk ve

İslam Sanatı Tarihi dersleri verdi.

1997 yılında Türkiye Diyanet Vakfı ve Çorum İlahiyat Fakültesince tertiplenen “Tarihte İz Bırakan İskilipli

Alimler” Sempozyumuna katılarak , “İskilip tarihi Çevresinin Önemi ve Korunması'na dair” hazırladığı tebliği sundu. Ertesi yıl bu tebliğ ,sempozyuma katılan diğer tebliğlerle birlikte Türkiye Diyanet Vakfınca basılarak kitap haline getirildi.

Çorum Tarihi Çevresi konulu ev “Eski Çorumdan Kalanlar” isimli son fotoğraf sergisini 2000 yılında Devlet Güzel Sanatlar galerisinde açtı ve dia gösterisi yaptı.

Hayatında en büyük yeri işgal eden “Tarihi Çevre Korumacılığı, Türk ve İslam Sanatı Sanatı ile Osmanlı Kültürü ”adına hem ülkemizin hem de

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 14

Çorum' un en büyük film Kolleksiyonlarından birisini vücuda getirdi. Çorum Tarihi Evleriyle, Çorum Kültürü ve Folklorü ile ilgili çalışmalarını da bir Cd' de topladı.

Şehrimizde birçok yerde ve zamanda Osmanlı Sanatı konferansları verdi ve film gösterileri yaptı. Çorum Belediyesinin tertiplediği Hitit Festivallerinde de etkinliklere katılarak plaketlerle ve çeşitli dernekler tarafından da ödülleriyle taltif edildi.

Bütün bu çalışmalarının yanı sıra aynı zamanda içki ,sigara , uyuşturucu ve cinsel hastalıklarla mücadelede de kendini adayan Alpay; geçtiğimiz günlerde İstanbul Yeşilay Genel Merkezi tarafından Çorum Yeşilay Temsilcisi olarak görevlendirildi.

Aynı zamanda Mimar Sinan Üniversitesinde Osmanlı Sanatı Tarihi ile ilgili doktora çalışmalarını da yürüten ve çeşitli konulardaki kitaplarını tamamlamaya çalışan Attila Alpay' ın ilmi, siyasi ve Çorum Tarihi

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 15

konularında dergi ve gazetelerde yayınlanmış bine yakın da makalesi bulunmakta.

Bir tarihi çevre araştırmacısı, fotoğraf sanatçısı, gazeteci,yazar ve musikişinas olarak gençlerin ve halkın eğitimine, bilinçlenmesine ve aydınlanmasına kendini adayan bir insan olan Attila Alpay,evli ve üç çocuk babası.. olup;Mahalli basında yayınlanmakta ve Internet'te Çorumlu2000 Aylık Kültür Sanat ve Tarih ve Edebiyat ile Çorum Fikir dergisinde yazıları yayınlanmaktadır

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 16

ESKİ ÇORUM EVLERİ

Tarihi Çorum Evlerinin bugün ki ayakta kalanları ve tarihi eser kapsamına alınanlar ancak ikinci kuşak yapılardır. Eski ve nevi şahsına münhasır Çorum evlerinden birkaç müstemilat(Tekkeli Hoca-Eşref Ertekin-evinden kalanlar ile–köyler ve bazı ilçelerdekiler hariç- nerede ise hiç bir şey kalmamıştır.

İkinci kuşak yapıların inşasına Tanzimat'ın ilanı ile başlanmış, Ebniye nizamnameleri ve bina standartları belirlenmiş ve inşaat işleri fenni bir hale getirilmişti.

Bulundukları arsa üzerinde cadde veya yol kenarlarına yaklaşan bu binalar her ne kadar asri olmuşlarsa da Osmanlı'dan gelen kafes geleneğini uzun yıllar devam ettirmişlerdir.2

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 17

(Bir müddet sonra bu cephelerde revizyona uğramış kafesler atılmış, cumbaları iptal edilmiş ve balkonlar eklenmiş; arka bahçeleri küçülmüş, oda sayıları ve fonksiyonları da iyice azalmıştı.) Varlıklı ailelerin iki katlı büyük konakları da bulunmakla birlikte üç katlı olanları nadirdi. (İlçelerimizden sadece İskilip üç katlı ve ikinci kuşak evleri ile maruftur.)

Gerçekte tarihi veya eski Çorum evleri denilen kavram; büyük ailelerin yaşadığı, harem ve selamlık esasına göre düzenlenmiş; toprağa dayalı kapalı bir ev ekonomisinin sürdürüldüğü, büyükçe bahçeler içinde münferit yapılardı.

Ahırları, haymalıkları, kış için mahsul veya erzak depolama yerleri, kilerleri, çamaşırhaneleri ve pekmez kaynatma mahalleri olan çok fonksiyonlu evlerdi. Genellikle açık sofalı(Hayat veya divanhane de denilir.) olan bu yapılar tek katlı olur; bütün odalar bu sofaya açılırdı. Her oda kendi ısınma ve temizlenme problemini kendi içinde çözerdi. Bir baş oda veya orta odada toplanılır, yemekler yer sofrasında ve birlikte yenilirdi.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 18

En tipik olanları yan yana dizilmiş odaların önünde geniş ve açık sofanın, ahşap parmaklıklarla ve masif çam direklerle çevrildiği, zemini kırmızı pişmiş toprak tuğla ,(karo) döşeli, bahçe içerisinde, etrafı toprak veya taştan yüksek bir duvarla çevrili; sokakla hiç bir ilişkisi olmayan: geniş bahçeye ve atmosfere açık olarak inşa edilenleriydi.

Eski Türk evlerinin karakteristik özelliği olan tepe penceresi yani renkli camlı, vitraylı pencereler bazı varlıklı insanların evlerinde bulunurdu.(Bu tür yapılara Kastamonu, Bursa ve İstanbul'da sık rastlanmaktaydı.)

Zeminden sekiz on basamak kadar yüksekti ve taş bir temel üzerine oturmaktaydı. Bazen de su basman seviyeleri hizasında ahırları ve muhtelif depolama birimleri yer alırdı. Sofadaki sabit mobilyaları uzun ahşap sedirler, ahşap erzak dolapları ve ahşap merdivenler ile parmaklıklardı. Mimaride ve fonksiyonda iklimin etkisi olduğu kadar sahibinin gelir etkisi de önemliydi. Ama ana fonksiyon şeması değişmezdi. İnancın etkisi gereği

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 19

haremlik –selamlık (baş oda) kavramı çok uzun yıllar büyük ailelerle birlikte yaşadı.

Oda tavan yükseklikler birinci kuşak evlerde alçaktı. Odalar halılar, sofalar kilim ve yolluklarla kaplanırdı. Oda zeminlerini birkaç kat çeşitli (kırmızı ve beyaz toprak ve üstü hasır zeminleri) halı veya kilimler örterdi. Bunların varlığı insan ve yer ilişkisini belirlerdi ve aynı zamanda da birer de kültürel miras sayılmaktaydılar. Yemekler yerde yenir, yerde ibadet edilir, yerde yatılır ve uyunurdu. Sadece ahşap sedirler bu ilişkiyi bozardı. Bahçeli düzen yaşamı, toprak üzerinde geçen zamanı belki ahireti hatırlatırdı.

Binaların uygun yerlerinde üzerlik denilen kurutulmuş bitki manzumeleri sallandırılır bunların yakılması ile nazar ve cin etkisinin uzaklaştırılacağına inanılırdı. Kapıların üstüne at nalları takılır veya yüksek bir yerlere bazen de bina alınlarına, köşelerine geyik boynuzları asılırdı. Cam altı tekniği ile yazılmış veya çini levhalarda “Maaşalah, Ya malik- ül Mülk veya Ya sahib-ül

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 20

Mülk” yazılır görünecek bir yere ön cephelerin en yüksek yerlerine takılırdı.

Baş oda bahsettiğimiz gibi evin en önemli misafir odasıydı. Evin yaşlıları, erkekleri genellikle burada oturur ve toplanırlar; misafirler buraya Kabul edilirdi. Ayrıca her ailenin birde kendi odası olurdu. Yine bu ilk kuşak evler bulunduğu cadde ve sokaktan görünmezlerdi. Tam mahremiyet kesb ederler ve bulundukları arsanın en uzak köşesine inşa edilirdi. Yaşama mekânına ulaşmak için büyükçe bir bahçeyi geçmek gerekirdi. Bu bahçelerde demirbaş olarak dut, ayva, vişne ceviz vb ağaçlar olur;; açık sofa önü ve çardaklar asmalar ile kaplanırdı. Bu evlerde son otuz yıla gelinceye kadar mutlaka-büyükbaş veya küçükbaş hayvanlar da hayvan beslenir; süt ve yoğurt gibi hayvansal gıdalar hep evde hazırlanırdı. Ekmek yapımı başlı başına bir hadiseydi. Temel gıda maddesi olan ekmek yarı yarıya kepekli kara değirmen unundan yufka formunda açılır. Kurutulur, yenileceği zaman ıslatılarak, yumuşatılarak tüketilirdi. Bağ bahçeye ulaşım ve her türlü nakliyat at arabaları ile olurdu.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 21

Evlerin pek çoğunun ahırları ve at arabaları vardı. Bahçesinde türlü çeşitli sebze ve meyve yetiştirilen bu yapıların birer de kuyuları mutlaka bulunurdu.

Yapı tekniği açısından ahşap karkaslama üzerine (iskedos) ve toprak tuğlalı kireç harcı ile örülerek inşa edilen bu binalar tatlı kireç sıva ile sıvanır ve toprak boyalarla boyanırdı. Masif çıralı çam taşıyıcı direklerinin bugünkü kolonlar yerine geçtiği bu yapıların yüzyılı aşkın yakın ömürleri olurdu. Elektrik olmadığı için önceleri zeytinyağı kandilleri ve sonraları da gaz lambaları ile aydınlanma temin edilirdi. V arlıklı aileler gazyağlı lüks lambası kullanırdı.

Isınma önceleri duvara gömülü ocaklarla sağlanır ve bunlarda aynı zamanda yemekte pişirilirdi. İlave olarak mangal kullanımı son derece yaygındı. Daha sonra sobalar kullanılmaya başlandı ve kömür tüketimi yaygınlaştı. Kapalı bir ekonominin hüküm sürdüğü eski yapılarda dışarıdan gazyağı ,tuz ,kelle şeker ve baharat haricinde pek bir şey satın alınmaz ; herkes kendi yiyeceğini kendi hazırlardı. Mimari tasarım olarak

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 22

ortak özellikleri daima mütevazı bir ruh taşımalarıydı. Hele mahalle odaları denilen ve her mahallede bir veya birkaç tane bulunan-semtin ileri gelenlerinin akşam kahve sohbetleri yaptığı ve halledilmesi gereken meselelerin konuşulduğu özel yapılar da zamanın sosyolojik ve anlayışına çok uygundu. Ege' deki yapılarda görülen ve antik Yunandan kalma cephe süslemeleri ile Karadeniz yapılarındaki ahşap detaylar Çorum evlerinde hiç görülmezdi.

İkinci kuşak evlerde belirgin olan yabancı detaylar, (demir parmaklık ve şebeke işleri, kapı kilit ve bazı metal malzemeler) Ermeni ustaların elinden çıkardı. Pişmiş toprak tuğla ile ocak arkalarına örülerek yangına karşı koruma sağlayan kalkan duvarlar Çorum evlerinde birçoklarında yoktu. Yine bazılarında da pişmiş toprak borularla-pöğrek-ısıtma ve atık sular için gerekli fenni detayların da düşünülmüş olması hayret vericiydi. Bir eski Çorum evi Anadolu Türk evinin ta kendisiydi. Bu eski evlerin yaşayan benzerlerini ancak Bursa'nın Selçuklulardan günümüze intikal

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 23

etmiş olan Cumalı Kızık köyünde görmekteyiz. (Tarihi çevresiyle ün salan Safranbolu evleri, kozmopolit çizgiler ve her kültürden izler taşıyan İstanbul evleri, hatta Boğaziçi yalıları, kalın taş duvarlı Erzurum evleri bile Anadolu evi özelliği taşımamakta; ancak bulundukları yöreyi yansıtmaktadırlar.)

Eski Çorum Evleri mobilyasızdı. Yataklar yere serilir ertesi sabah dolaplara kaldırırdı. Oturma birimleri ot yastıklı ve ahşap divanlardan ibaretti. Bakırdan üretilmiş muhtelif kaplar; kalaylanarak kullanılır, mangal, rahle, muhtelif günlük kullanım malzemelerinden başka bir şey bulunmazdı. Yaşam mütevazı ve az sayıdaki eşya ile sürüp giderdi. Beton ve demir çağına gelinceye kadar bu tek katlı ev tipleri yakın ve uzak çevrede görülmeyen bir asma kültürüne de ev sahipliği yapmışlardır. Birçok il ve ilçede sokağa asma dikme adetinin bulunmadığı; ancak arasta ve açık avlulu çarşılarda görebileceğimiz bu olayın şehrimizde son derece yaygın olması hayret vericidir. Evin dış duvarının kenarına dikilen bir asmanın bütün sokağa gölgelik

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 24

yaptığı, gelen ve geçenlerin üzümlerinden istifade ettiği, kapı önlerinde oturan yaşlıları güneşten koruması gibi özellikleri bilhassa Yeniyol, Yavruturna ve Kale mahallelerinde hala görmek mümkündür. Eski insanların zarif yaşama kültürünü tarihi ve doğal çevreyi birleştiren bu düşüncesine böylece hayran olmamak elde değildir.

Bugün ise bütün bunlardan bahsetmek artık imkansızdır. (Gayri Müslümlerin eski Çorum' un hayatındaki rolleri-başka illerdeki gibi-Tarihi yaşama çevresini etkileyecek kadar uzun ömürlü ve etkin olmamıştır. Bu itibarla Çorum'daki hemen bütün yapılar, günümüze kalan ahşap minareli camiiler, hanlar, kale, köprüler, köy konakları, bağ evleri, sokak çeşmeleri, eski okullar binaları vb mimari unsurlar hep nev-i şahsına münhasırdır yani orijinal Müslüman-Türk Veya özgün İç Anadolu üslubu olmuştur diyebiliriz.)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 25

ESKİ ÇORUM'A DAİR

Aziz şehrimiz Çorum'un tarihi ve mimari çevresini, şehir dokusunu en son "görebilenlerden" birisi olmakla bahtiyarım.

Yaşlı orta kuşağı geçenlerin ancak hatırlayabilecekleri "Çorum'un Tarihi" dünü " Çorumlu 2000 Dergimizin kapaklarında bulunan resimlerden müşahade edeceğiniz gibi, tabii bir dokuya sahip ve geleneklerin etkisi ile kendiliğinden oluşmuş, bu güne göre çok daha güzel ve estetik, hatta daha "samimi" idi...

Birbirlerine yakın çıkmalı, kafesli, cumbalı, bahçeli ve genellikle iki katlı evlerden teşekkül eden mahalleler, taş döşeli daracık sokaklar, çıkmazlar, aralıklar, çeşmeler, ahşap minareli camiler, serviler, kavaklar, dut ağaçları ve eski insanları ile o eski Çorum'un artık günümüz Çorum'u ile alakası ve benzerliği kalmamış.

Umumiyetle ahşap çatıklı "iskedos" denilen bir karkas iskelet üzerine ve zamana dayanıklı

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 26

"öz"lü ve yaşlı çam ağaçlarından inşa edilen; bu çatkıların arası toprak ve saman karışımı "kerpiç" tuğlalarıyla örülmüş, duvarları "tatlı kireç" ile sıvanır ve çivit mavisi, aşı boyası veya pastel toprak boyalarla boyanır, bugün "rustik" denilen eski alaturka kiremitlerle de çatıları örtülürdü.

İçlerinde her odada bir ocak bulunur ve ısınma, pişirme gibi işler tezek, odun vb. tabii yakıtlarla sağlanır; Bolşevik Rusya'dan gelen gazyağı ile beş veya on numara idare lambası veya lüks kullanılır, fakir evlerde de daha çok zeytinyağı kandilleri aydınlanma için kullanılırdı.

Bütün eski Müslüman Türk evleri gibi eski Çorum evleri de mobilyasızdı. Günümüzden bir yüz yıl öncesindeki bu evlerde ot yastıkların dizildiği bir eski kerevetten, bir tel dolapla, mutfak raflarından, bir Kur'an-ı Kerim rahlesinden başka bir mobilya veya ahşap eşya yoktu. Herkes yer sofrasında oturur, yer yatağında yatar, her odada bulunan "hamam dolabı"nda yıkanırdı.

Memlekete pompalı gaz ocağı ve ispirto ocağı ile plastik tabaklar yeni girmeye başlamış,

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 27

vatandaş teldolabını buzdolabı gibi kullanmaktan henüz kurtulamamıştı.

Bizim bile yetişemediğimiz çok daha eski günlerde ise; evlerde su tesisatı bulunmaz, her kez bahçesindeki kuyudan su çeker veya sakalar vasıtasıyla mahalle çeşmesinden su getirtirdi...

Çorum'un eski mahalleleri olan Devane, Çöplük, Karakeçili, Yeniyol, Gülabibey, Azapahmet ve Alaybey sokaktaki eski Çorum evlerinde hayat; genellikle büyük bahçe kapısından sonra başlardı. Uzun taşlık geçilir, bahçedeki ekili sebzeler ve dikili meyve ağaçlarından bilhassa, asma, kiraz, dut ağaçları ile gül ve sümbüller hatta mis kokulu iğ-deler temaşa edilerek ilerlenir ve esas "ev"e varılır.

Aziz şehrimiz Çorum'un tarihi ve mimari çevresini, şehir dokusunu en son "görebilenlerden" birisi olmakla bahtiyarım.

Yaşlı orta kuşağı geçenlerin ancak hatırlayabilecekleri "Çorum'un Tarihi" dünü " Çorumlu 2000 Dergimizin kapaklarında bulunan resimler-

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 28

den müşahade edeceğiniz gibi, tabii bir dokuya sahip ve geleneklerin etkisi ile kendiliğinden oluşmuş, bu güne göre çok daha güzel ve estetik, hatta daha "samimi" idi...

Birbirlerine yakın çıkmalı, kafesli, cumbalı, bahçeli ve genellikle iki katlı evlerden teşekkül eden mahalleler, taş döşeli daracık sokaklar, çıkmazlar, aralıklar, çeşmeler, ahşap minareli camiler, serviler, kavaklar, dut ağaçları ve eski insanları ile o es-ki Çorum'un artık günümüz Çorum'u ile alakası ve benzerliği kalmamış.

Umumiyetle ahşap çatkılı "iskedos" denilen bir karkas iskelet üzerine ve zamana dayanıklı "öz"lü ve yaşlı çam ağaçlarından inşa edilen; bu çatkıların arası toprak ve saman karışımı "kerpiç" tuğlalarıyla örülmüş, duvarları "tatlı kireç" ile sıvanır ve çivit mavisi, aşı boyası veya pastel toprak boyalarla boyanır, bugün "rustik" denilen eski alaturka kiremitlerle de çatıları örtülürdü.

İçlerinde her odada bir ocak bulunur ve ısınma, pişirme gibi işler tezek, odun vb. tabii

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 29

yakıtlarla sağlanır; Bolşevik Rusya'dan gelen gazyağı ile beş veya on numara idare lambası veya lüks kullanılır, fakir evlerde de daha çok zeytinyağı kandilleri aydınlanma için kullanılırdı.

Bütün eski Müslüman Türk evleri gibi eski Çorum evleri de mobilyasızdı. Günümüzden bir yüz yıl öncesindeki bu evlerde ot yastıkların dizildiği bir eski kerevetten, bir tel dolapla, mutfak raflarından, bir Kur'an-ı Kerim rahlesinden başka bir mobilya veya ahşap eşya yoktu. Herkes yer sofrasında oturur, yer yatağında yatar, her odada bulunan "hamam dolabı"nda yıkanır.

Memlekete pompalı gaz ocağı ve ispirto ocağı ile plastik tabaklar yeni girmeye başlamış, vatandaş teldolabını buzdolabı gibi kullanmaktan henüz kurtulamamıştı.

Bizim bile yetişemediğimiz çok daha eski günlerde ise; evlerde su tesisatı bulunmaz, her kez bahçesindeki kuyudan su çeker veya sakalar vasıtasıyla mahalle çeşmesinden su getirtirdi...

Çorum'un eski mahalleleri olan Devane, Çöplük, Karakeçili ,Yeniyol, Gülabibey,

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 30

Azapahmet ve Alaybey sokaktaki eski Çorum evlerinde hayat; genellikle büyük bahçe kapısından sonra başlardı.

Uzun taşlık geçilir, bahçedeki ekili sebzeler ve dikili meyve ağaçlarından bilhassa, asma, kiraz, dut ağaçları ile gül ve sümbüller hatta mis kokulu iğdeler temaşa edilerek ilerlenir ve esas "ev"e varılır. Pişmiş tuğla ve oluklu kiremitten oluşur;bu malzemeler bütün eski dükkanlarda eski evlerin ve birçok ticarethanelerin de temel yapısını teşkil ederlerdi.

Bu arada eski Pontus Rumlarından kalma ve Ermeni ustaların yaptığı taş dükkanlar ve muhtelif yapılarda bulunur, mahalle aralarında ve çıkmaz sokaklardaki bu yapılar süslemelerinden asri pencerelerinden hemen kendisini belli ederdi. Bugün kapısına veya duvarına sarı teneke çakılarak "Korunması gerekli tarihi kültür değeri" ilan edilen evler ise o tarihlerde henüz yoktu. Çünkü büyük ve ağır tokmaklı, çift kapılı, bir at arabası kapısı ve bir insan girişi kapısından oluşan o güzelim asmalı taç

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 31

kapılarından girilerek bahçe geçilen ve haremlikli, selamlıklı büyük ailelerin yaşadığı evler bu aziz şehrin temel dokusunu teşkil ederdi. Osmanlı'nın sonu ile, Cumhuriyetin ilk yıllarında bu ev tipi yavaş yavaş ortadan kalktı. Bahçeler küçüldü. Evler caddeye yanaştı. Cumbalarla sokağa sarktı. Kafesli pencerelerden türküler ve gramofonlar sokağa taşmaya başladı. Yunan'a ve Yemen'e giderler dönmüyordu. Yüzyıllar süren daimi seferberlik Devlet-i Ali coğrafyasını ev insanları-nı darmadağın etmiştir.

Sonra balkınlar icat oldu. Kafesler atıldı. Küçük ve kareli camlı giyotin pencereler icat oldu. Ve şehrin ilk kömürlü-mazotlu motor dairesi faaliyete geçip bazı hanelere elektrik verilmeye başlandı. Ahırlar iptal oldu ve bizi bugüne getiren müteahhitli betonlu hızlı değişim süreci başladı.

Derken Almanya'ya ilk göç kafilesi yola çıktı. Harb-i Umumide çok ölü veren ve çalışacak in-san mevcudu kalmayan "Doyçland"a kara yağız Çorum insanı da gidiyordu.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 32

Bir müddet sonra gidip de oraları görenler memleketi ve eski hallerini beğenmez oldular. Bir elli iki şavrule en moda otomobil ve faytonlar bile hâlâ makam arabası iken, Velipaşa Hanından Ankara'ya kalkan Deutz ve Volvo markalı uzun burunlu ve mazotlu otobüslerle tozlu yollar saatler sürerdi. Hızla eğişen zaman insanlık ilişkilerinden, yaşama tarzlarına kadar her şeyi değiştiriyordu. Sokak çeşmelerinin suyu kesiliyor, kanalizasyonlar döşeniyor, her eve elektrik giriyor, şehirlerde beledi-yecilik geliyor, devamlı bir yerler yıkılıyor, evlerin cumbaları kesiliyor, tarihi çevre katliamı da bütün hızı ile başlıyordu.

Önce Piri Baba Çamlığındaki tarihi mescit ve türbe yıkıldı, şehrin en eski kabristanı düzenlendi ve park yapıldı. Caddeye kestane ve dut ağaçları, parklara çamlar dikildi. Vakfiyesi olan birçok mescit ve hayrat satıldı. Her köşe başındaki ve bahçedeki kabirler tarumar edildi. Yerlerine betonlu ve demirli temeller atıldı. Eski daracık sokaklar genişletildi.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 33

GAZETECİLER BAYRAMI MÜNASEBETİYLE GAZETECİLER

Bulunduğu işyerinde hemen her şeyden sorumlu olanı ve toplumumuzun en altta kalanı da ne yazık ki gazetecilerdir.

Genellikle mesai saatleri ve ne yiyip ne içtikleri ; ne zaman yatıp uyudukları ve tatilleri hatta bayramları bile belli değildir.

Saat kulesi ile vilayet önündeki haber üretim yerlerine ve bir de önündeki bilgisayarın uzaydaki internet şebekelerine bağlı olan beyinlerinin telleri kopuncaya kadar çalışan bu meslek gurubunu ne yazık ki kimse anlamamış ve kıymetini de bilememiştir.

Gazeteci evine sabaha karşı mahalle bekçileriyle birlikte gider.

Mesaisi altı saatlik uykusundan kalktığı anda başlamıştır. Bazen önündeki klavyenin simit susamlarından çalışmadığı da olur.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 34

Hele ona birde şekerli çay dökülürse kopan küçük kıyamettir.

Yemek saatinde her an birisi bir yerde bir basın toplantısı mutlaka yapacak; iyi resim almak için girdiği kalabalıklarda birkaç cop da sırtına mutlaka yiyecek veya kim vurduya gidecektir. Telefonlar birbiri peşine çaldığı zamanlarda tablasında sigarası ve bardağındaki çayı da hep yarım kalmaktadır.

Eni boyu birkaç km.lik bu şehirde bir avuç insan daimi olarak hemen iki günde bir bu gazetelerin sayfalarını işgal eder ; O bilgisayarını kapatmaksızın o haberden bu habere ; bir toplantıdan diğerine koşar . Hızlı not tutmaktan bilekleri ağrır, ayakkabısının tabanının yarılması kimsenin umurunda değildir. Ve yine bu her gün bir şey söyleyen insanların en güzel resimleri çekilir, onlar için kağıtlar harcanır, matbaaların silindirleri döner, ağızlarından çıkanlar haber lisanına çevrilir, satırlara dizilir, sayfalara dökülür ve bu söz sahipleri bu suretle itibarlarına itibar katar; bu şehirde büyük

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 35

ve önemli insanlar olur, saygı görür; tanınır ve bilinirler, böylece insanlarda memlekette olup biteni öğrenirler Amma Oysa bunları yapan emek sahiplerini pek kimse tanımaz, bilmez hatta sevmez...Ülkede iletişimli fakülteler orada profesörler filan olsa da gazeteci Çorumda doğru dürüst bir iş veya meslek sahibi olmayan ,hatta evlenecek kız verilmeyen adam demektir.

Herkesin pijamalarını giyerek akşam yemeklerini yiyip, ellerinde çay bardaklarıyla televizyonlarının karşısına geçtikleri saatlerde onun işi esas şimdi başlamakta ve yirmiye yakın sayfa bağlanıp matbaaya gönderilmek zorundadır. Yoksa demoklesin kılıcı gibi bir yasa başlarının üstlerinde bir ecel gibi daima sallanır:

"Üç gün hele bir çıkma resmi ilanını keserim, sende hapi yutarsın "diyen bu ilgili mevzuat da kaybedilecekler ; hep dokuz sıfırlı rakamlar olacağı ve o da kağıtçı ile matbaacıya gideceği için hiç duraklama veya aksama affedilmemektedir.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 36

O günde en az on altı saat çalışır. Hele kışın akşam saatlerinde otobüs durağında beklerken tonlarca egzoz gazı yutar ve önünden homurtularla geçen cipleri ve otomobilleri sayar .Ama kimse onun mesaisinin yeni başladığının farkında değildir.Hatta onun orada olduğunun da...

Sonra bu her gün sayfaları işgal edenlerin yüzde doksan beşi bu gazeteleri almaz, abone olmaz hatta kendi resmi veya haberi yoksa bile okumazlar. Onun için bu şehrin nüfusu on yılda elli bin artmışken gazeteler hala 1500 adet bile basılamamaktadır. Basılsa dahi para verip alan bir elin parmakları kadar bile yoktur.

O bazen bekler, telefonla yapılacak bir teşekkürü,not tutması için bir küçük ajandayı, bir buket çiçeği veya bir tükenmez kalem, veya bir çam sakızı armağanı...Ama nafile, herkes sineğin yağını hesaplamaktadır. Öyle bir tepsi baklava ile gazete idarehanelerine akşam sürprizi yapacak ve cennete gidecek insan sayısı ise trilyonda bir bile değildir. Hatta böyle bir

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 37

hareket dahi ütopyanın ve halüsinasyon görmenin ta kendisidir.

O günde yüz bardak demli çay ve Yeşilaycı Attila efendinin inadına iki paket sigara içer. Günlük radyasyon miktarını sekiz-on saat almazsa rahat uyuyamaz. Öyle yirmi yılda emekli olan gazeteci tipi ancak İstanbul plazalarının veya bilmem ne gurubunun dergi editörleri ile ayağı uçaktan yere değmeyen parlamento veya hükümet muhabirlerinin hakkıdır.Emekli olacağı gün genellikle onbeş-yirmi yıl açığı çıkacak ve onu cebinden ödeyecek hatta emekli olduğunu bile göremiyecektir. Sarı basın kartı en büyük hayalidir. Onunla bütün kapılar açılacak ,uçaklara indirimli binecektir. İtibar görececek belki silah ruhsatı alacak , memlekette nadirattan sayılacaktır. Ama ona ulaşmak çoğunlukla kaf dağının ardında Nuh'un gemisini aramak kadar zordur.Onun için gazetenin verdiği ve genellikle de kendisi tarafından bilgisayarda hazırlanan ve sarıya boyanan bir

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 38

tanıtım kartını arka cebinde taşımakla teselli bulacaktır.

Onun için seçim zamanları iyi zamanlardır. Meydana çıkan pehlivan adayları kesenin ağzını açıp yemekli kahvaltılı-mevlidli toplantılar yapacak ve O belki bir an için yarım ekmek içine ayakta kafa kellesi tükürük köftesi yerine belki sıcak bir çorba içebilecektir.

Artık karanlık odada film yapmasa ve arşivlerde toz yutmasa da önündeki canavar monitörden çıkan radyasyon sayesinde bazen aniden bir frankeştayn olması veya hastalanması da her zaman ihtimal dahilindedir.

O gazetesinin muhabiri, yazarı, fotoğrafçısı, dizgicisi, çaycısı, dağıtıcısı, reklamcısı, hatta ilancısı bazen de paspasçısı hatta her şeyidir.

Bu kadar acıklı cümleyi buraya sıralayarak konuyu izam ettiğimizi –abarttığımızı- düşünenler olabilir.

Hani geçen gün çalışan gazeteciler bayramıydı ya. Sanki çalışmayan gazeteci varmış gibi. Bir yerlerde birileri

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 39

kendi kendine bayram kutlamaları yapıyor ve demeçler veriyordu ya .

Soruyoruz , gazeteci öldüğü gün mü bayram edecektir.

Bütün cefakar meslektaşlarıma-sigarayı az içmeleri hatta bırakmaları dileklerimle/ selam olsun... Gazeteciler gününüz kutlu olsun...

Saygılarımızla.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 40

GÖZ AMELİYATI

-Yaşayacak mıyım doktor bey oğlum? Çok korkuyorum. Hayatımda hiç ameliyat olmadım. Hatta iğne bile olmadım desem yeridir. Bu yaşa kadar hiçbir hastalık da geçirmedi. Ama bu göz ameliyatı beni korkutuyor.Ölecek miyim acaba..

-Korkma bey amca, bir saat ya sürer ya sürmez. Hiç bir acı duymayacaksın. Bak günde yirmi tane yapıyoruz bu ameliyattan burada .

-Yok yinede çok korkuyorum. Ne olur, acımayacak değil mi?

-Merak etme acımayacak, bak sana söz veriyorum.

-Elini ayağını öpeyim, doktor bey oğlum.

-Sen nereden emeklisin bey amca?

-Ben emniyetçiydim, emekli polisim.

-Yaa, iyi. Seni sanki bir yerden hatırlıyor gibiyim ama..

-Senin sesin de yabancı gelmiyor bana ama göremiyorum ki..

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 41

-Bey amcayı içeri alınız ve ameliyata hazırlayınız..

-Acımayacak değil mi doktor bey oğlum..

-

-Evet, Nasılsınız bakalım.. Birazdan sargılarınızı açacağız. Bir şikayetiniz var mı ?

-Hayır yok; Allah razı olsun. Hiç bir şey duymadım, hiç bir şey hissetmedim.Eliniz ne kadar hafifmiş. Eksik olmayın...

-Eveet, işte.Nasıl görüyor musunuz ?

-Görüyorum, doktor görüyorum.

Dünyayı görüyorum, beş yıldır hasrettim. Bahçedeki ağaçları, bahar dallarını, çiçekleri görüyorum. Elinize sağlık, Allah razı olsun.

Allah razı olsun, Allah ne muradın varsa versin. Çoluk çocuğunuza bağışlasın.

Herkesi anlatacağım sizi ne kadar başarılı bir operatör olduğunuzu herkese söyleyeceğim. Eksik olmayın, sağ olun var olun..

-Sizi birazdan taburcu edeceğiz.

Arkadaşlar işlemlerinizi yapıyorlar. Hazır mısınız?

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 42

-Evet doktor, çok iyiyim. Balkondan denize bakıyor ve uzaktaki gemileri bile seçebiliyorum artık. Allah razı olsun. Allah ne muradınız varsa versin. Hiç acı duymadım çok korkuyordum.

-Biz vazifemizi yaptık. Gerisi Allahın takdiridir. Gayret bizden Tefvik Allah' CC tandır.

-Evet, elbette, elbette.

-Beni hatırladınız mı ?

-Sesiniz hiç yabancı gelmiyor ama..

-Siz siyasi şubeden manyeto Kamil değil misiniz ;

-Beni nereden tanıyorsunuz, lakabımı nereden biliyorsunuz.

-Sizi tanımayan var mı ?

-Nereden nasıl, ne oldu da , ne olur Allah aşına..?

-Onbeş yıl önce Çapa tıp fakültesinde öğrenciydim. Eşimde eczacılıkta okuyordu. Hatırlarcısınız, başörtüsü yasağını protesto ediyor, okulun önünde masum eylemler yapıyor hakkımızı

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 43

arıyorduk. En fazla basın bildirisi okuyor, pankart açıyor ve alkış tutuyor, kız öğrencilere uygulanan bu yasağı protesto ediyorduk.Hatırladınız mı o günleri..

-Evet, hatırlamaz olur muyum, bizim görev alanıydı orası, yıllarca orada çalıştık. Çok kötü günlerdi.

-Asıl bizim için çok kötü günledi. Bir gün bir ihbar üzerine bizi arkadaşlarımla içeri alıp üç gün sorguladınız. Hizbullah zanlısı olarak işkence yaptınız. Ben arkadaşlarımla sözcüsüydim. Sizinle konuşurken niye sakallıyım ve niye karşınızda hazır olda durmuyorum diye bana bir tokat attınız.

Sol gözümün beyazındaki kan pıhtısını görüyor musunuz. O attığınız tokat neticesi patlayan göz damarlarımdan günlerce göremedim. Sonra hepimize elektrik verdiniz. İçeri girip çıkan arkadaşlarınız size manyeto kamil diyorlardı. Ben ve beş arkadaşım bizlere verdiğiniz elektrikten dolayı kısır kaldık. Hiç birimizin çocuğu olmuyor.

Size o zaman yalvardık, sizin Allah'ınız kitabınız yok mu diye, burada.....

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 44

benim diyordunuz. Biz yalvardıkça manyetoyu daha hızlı çeviriyordunuz. Hepimizin organlarını yaktınız. Sonra hiç bir şey ispat edemediniz ve bizi serbest bıraktınız.

Eşim de okula giremediği için sınıfta kaldı ve eczacılıktan atıldı. Şimdi evde.

Hani demin Allah ne muradın varsa versin diyordunuz ya..Muradımız birer evlattı. Şimdi ondan sayenizde mahrumuz.

Şu parmağımı da görüyorsunuz değil mi? Hele ucundaki yanığı..İşte kabloyu bağladığınız ve elektrik vererek yaktığınız yer de orasıydı.

Şimdi bu ellerle sizi şifaya kavuşturmaya çalıştık. Ve bize yaptıklarınızı da Allaha havale ettik.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 45

IRAK' A ASKER...

Bir taşra muharriri olarak görüş ve düşüncelerimizi bir de biz beyan edelim ve moda deyimiyle konuyu bir de biz masaya yatıralım dedik.

Irak ' a "Asker "giderse ne olur?

Bence korkulacak bir şey olmaz. Zaten o gidilecek yer Memalik-i Irakeyn bir dalavereyle elimizden alınmış eski Osmanlı yani vatan toprağıdır. Mehmetcik bugün oradaki İşgalci conî'lere ve kiracı araplara nezaret etmeye gidecek ve kuzeydeki kürtlerin devlet ilan etmelerini önlemeye, Türkmenleri ezmelerine müsaade etmemeye çalışacaktır.

Düne kadar birleşmiş Milletleri ve natoyu devre dışı bırakan abd bu sefer kuyruğu sıkışınca en yakınındaki Türklerden yardım istemeye yüz bulabilmektedir.

Daha geçenlerde abd nin başı televizyonlarda " kuzeyde istikrar sağlanmıştır, oradan bir

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 46

korkumuz yok” diyor ve Ankara da buna şiddetle tepki gösteriyordu. Oradaki kürtlerden fazla nüfusa sahip Türkmenler zaten oranın eski sahibi ve Osmanlı ahalisidirler. Yıllarca Kıbrıs Türk’ü gibi elleri yüreklerinde barzani ve talabani eşkıyasının baskınlarına karşı elleri tetikte nöbet tutmadılar mı ? Bari bu seferde Mehmetçik sayesinde rahat nefes alsınlar ve bir avuç şalvarlı eşkıyanın karşısında büyük millet olmanın mutluluğunu ve gururunu yaşasınlar.

Sonra “araplar kurşun sıkarlarmış” diyorlar. Vaktiyle Osmanlıya kurşun sıkmanın bedelini işte böyle büyük bir zillate ve sefaletle düşerek ödediler. Bu sefer hiç sanmıyorum ki böyle bir yanlışlık yapsınlar.

Amerika’ya gelince... Onların samimi olmadıklarını Ankara da biliyor. Önce peşmerge’leri adam sanıp yanaştılar baktılar ki bu aşiret bozuntuları ve mağara adamları ile bir iş olmaz. Her tarafları ayrı oynuyor, devlet kuracağız diye orada coni'lere pis pis sırtıp vıcık vıcık yağ çekiyorlar. Onlar da büyük

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 47

Türkiye’yi gücendirmek pahasına bunlara göz kırptı, sırtlarını sıvazladı. Ama Türkiye’yi kaybettiğini birileri buş’ un kulağına fısıldayınca jetonları düştü, etekleri tutuştu. Sonra da gelsin Mehmetcik diye krediler, yardım vaatleri, yalvarmalar, yakarmalar...!!

Bu arada küçük hatırlatma yapalım.

Vaktiyle Kore’de 717 askerimiz şehit oldu ve 2246 askerimizde yaralandı. 176 askerimiz de kayıp oldu. (Buna karşılık Kıbrıs Barış harekâtındaki kaybımız ise 498 şehit ve 1200 yaralıydı.)

Kore de Kunuri de verdiğimiz bu kadar şehidin büyük bir kısmı hep Amerikalıların 16. Birliği çekilirken onlara kalkan olarak görev yaptığımız sırada verildi. Ne kadar coni kurtulduysa o kadar Mehmetçik de şehit olmuştur.

Ama bunu unutup da karakolu basıp kafamıza torba geçirmeleri yok mu?.. Affedilir bir hata değildir.

Yine bir kere daha hatırlayalım ki . Irak amerikanın haince işgali altındadır. Bu son

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 48

yüzyılın en kanlı işgal ve katliam hareketidir. Dün Afganistan dada aynısı yapılmıştır. İkiz kuleleri uçuran siyonistler böylece amerikan ordusunu Müslümanların veya İslam Dünyasının üzerine saldırtmıştır. Irakta iki –üç ayda ölen Müslüman sayısı 30 bindir. Bir önceki körfez krizinde ise 200 bin şehit verilmiştir. Sırf Ameriye -Bağdat'a 20km yakın bir mahalle- sığınağında sabah namazında atılan Gbu sınıfı kamyon büyüklüğündeki bombalar ile 1800 kadın ve çocuk aynı anda kavrulmuş ve toz edilmişlerdir. Bu seferde şehit edilen çocuk ve kadın sayısı 10 binin üzerindedir. Iraklı asker sayısı 20 bindir. Bunlar az rakamlar değildir. Bunlar Müslüman zavallı şehitler olup bizim din kardeşlerimizdir. Her namazda bu müminler için dua etmemiz boynumuzun borcudur.

Hain Amerikan'ın orada işi yoktur. Müslümanları birbirine kırdırmak için bomba yüklü kamyonlarla Şii lideri İmam el Bakır' 1 şehit etmişler ve bunu her gün bir yerlerde tekrar

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 49

etmeye başlamışlardır. Bütün plan Siyonizm'in gizli karargahlarının ürünüdür.

Tek tehlike orada Amerika'nın yanında yer aldığımızı sanan Arapların bize ateş açmaya kalkmasıdır. Yoksa Türkmenlerin güvenliği açısından Mehmetçik elzemdir.

Kuzeydeki mikrobik iltihaplanmalar ve kangrenler açısından oraya cerrahi müdahale her zaman şarttır. Nöbetçi doktorun adının da “ Mehmet” olması iyidir.

Çünkü Musul Kerkük Türk, Memalik'i Irakeyn' de ,Güzelce Bağdat ta Osmanlıdır. Osmanlıdır.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 50

İLİMİZİN ÇEVRE SORUNLARI VE ACİL ÇÖZÜM BEKLEYEN MESELELER:

1/ ÇİMENTO FABRİKASI:

Yıllardır kentin atmosferini tehdit eden en büyük faktördür. Gecenin ilerlemiş saatlerinde filtreleri devreden çıkarılmakta ve kente kükürt dioksit, kil ve atık gazlar saçmaktadır. Yapıldığı yıllarda ilimizin bu kadar büyüyeceği ve daimi rüzgarları hesaplanmadığı artık için kentin ortasında kalmış en büyük sanayi kuruluşudur. İlk zamanların da sulu sistemle atık maddeleri tutan filtreleme olayı bugün kaldırılmış ve tehlike gün geçtikçe büyümüş; baca gazlarından etkilenen insan sayısı artmıştır. Fabrika yaklaşım alanındaki semtlerin sağlık analizleri, çevredeki etkilenen bitki florası ve faunası bunun çarpıcı sonuçlarını mutlaka ortaya çıkaracaktır.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 51

2/TAŞ OCAKLARI:

Melikgazi semti tepesinde bulunan ve çevre tüzüğüne göre taşların kırılması esnasında su püskürtülmesi gereken tesislerde maliyetlerin artması, su püskürtme sisteminin elektrik harcaması, taşlık arazide kuyu açılmaması ve suyun şehirden bozuk yollarla ve tankerlerle getirilmesi sonucu bütün ocaklar kuru taş kırma işiyle mıcır elde etmektedir. Aktif çalışan beş ocaktan en büyüğü belediyenindir.

Taş kırılması esnasında ortaya çıkan toz bulutunun uzmanlarca incelenmesi çok çarpıcı tesbitleri ortaya çıkaracaktır. Taşların ana maddesi olan kalsiyum bileşiklerinden başta kalsit olmak üzere silisyum dioksit, kuvars, kireçtaşı vs gibi mineral yapılı bir çok doğal malzeme mikronize olmakta ve daimi esen rüzgarlarla bir bulut halinde şehrimizin üzerine savrulmaktadır. İlimizin bütün yüzeylerine yapışan bu toz tabakaları araçların hareketi ve doğal sirkülasyonlar neticesi havaya kalkmakta

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 52

atmosfere karışmakta ve solunumla insan akciğerlerine yerleşmektedir Minerallerinin mikroskobik iğneler halinde olduğu bu taş tozları bronşlara saplanmakta ;orada iltihap toplayarak bilhassa kış aylarında koah ve benzeri hastalıklara sebep olmakta; fark edilmediği takdirde kansere kadar gidebilmektedir.

İlimizde hava kirliliğinin azalmasına ters orantılı olarak akciğer hastalıklarında artış olduğunu uzmanlar gözlemlemişlerdir.

3/ BELEDİYENİN ASFAST FABRİKASI:

Bitümlü kanserojen hidrokarbonları ısıtarak taşlara yapıştıran ve 140 derecede yüksek ısı, zehir ve toz saçan bu tesisin orada hala bulunması toprak,hava ve su kirliliği açısından bir cinayettir.

4/TAVUK ÇİFTLİKLERİ ; BÜYÜKBAŞ HAYVAN ÇİFTLİKLERİ:

Yüz otuza yakın tavuk çiftliği ve doksan adet büyükbaş hayvan çiftliğinin kuşatması altında bulunan talihsiz şehrimiz gibi

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 53

yeryüzünde başka bir yerleşim yeri daha bulunmamaktadır.

Birkaçı hariç hemen hepsi atıklarını araziye bırakmakta, yer altı sularını kirletmekte; atmosferimize bilhassa yaz aylarında ağır ve iğrenç kokular saçmaktadırlar.

Maalesef koku tüzüğü diye bir çevre koruma maddesi olmadığı için bu madde hiç dert edilmemektedir.

5/ÇORUM ÇÖPLÜĞÜ:

Yangını asla sönmeyen ve atmosfere devamlı metan gazı saçan; arada bir küçük patlamalar yapan, dumanı uzaydan bile görülebilen bu yer rakım olarak il merkezinden yüksekte dev bir dağ oluşturmaktadır. Tıbbi atıklarında atıldığı tepenin altında büyükçe bir göl oluşmakta ; bahsedilen bu iğrenç bölgeye kokudan dört km.den fazla -gaz maskesiz- yaklaşmak imkansız bulunmaktadır.

Zehirli çöplük gölünün görüntüsü iğrençtir. Atmosfere yazın buharlaşma ile saçtığı kokuların

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 54

içinde sanıyorum ki yeryüzünün bütün elementleri bulunmaktadır.Sayıları kırka yaklaşan ve oraya her gelene saldıran çöp adamlar kabilesi geceleri de il genelinde bidonları karıştırmakta; orada eşelenen kedi ve köpekler mikrop taşımakta ve bu pisliklere konan kuşlar ilimizin parklarında tünemekteler. sadece tıbbi atıklara çözüm bulunduğunu işitiyoruz.Ama büyük çöplük için henüz ufukta bir tasarı görülmemektedir.

6/BACA GAZLARI :

Evsel katı yakıt dumanları, sanayi bacaları, petrokok isleri vb..

7/Otomobil Egzostları ve Doğazgaz kombilerinin bacaları :

İlimizde üç kişide iki kişinin otomobili bulunmakta bunların da yarısı doğal gazla çalışmaktadır.Egzost ölçümleri yapılırken doğaz gaz atıkları olan başta ölümcül karbonmonoksit gazı ölçülmekte midir?

Kan hemoglobininin yapıştığı zaman çok güç ayrılan karbonmonoksitin –

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 55

karboksihemoglobin zehirlenmesinin- insan dolaşım sistemi ve damar yapısı üzerinde etkisi tıp otoritelerinin malumu iken karbonmonoksit zehirlenmesi neden hiç konuşulmamaktadır.

Ayrıca şu anda yeni olan kombi bacalarından araç egzostları kadar bir miktarda karbonmonoksit ilimiz atmosferine karışmakta ve gizli bir ölüm tabakası haline dönüşmektedir. Benzinli motorların, sayıları gittikçe artan motorsikletlerin, çevre yolunda seyreden ağır tonajlı vasıtaların zehirli gazlarını da bunlara mutlaka eklemeliyiz.

8/ASBEST KİRLİLİĞİ :

Araç balatalarından fren yaptıkları esnada ayrılan ve koparak atmosfere karışan amyant yani asbest lifleri ilimiz atmoferinde yılda birkaç yüz kg.lık bir zehirli atık oluşturmaktadır. Asbest liflerinin akciğere yapışması sonucu oluşan asbestosis hastalığı tehlikeli bir akciğer kanserine yol açmaktadır.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 56

9/PERKLORETİLEN VE SİYANÜR KİRLİLİĞİ :
Kuru temizlemecilerin ana hammaddesi olan perkloretilen zehirli bir kanserojendir. temizlenen elbiselerin üzerinde de kalmakta; kuru temizlemecilerin makinalarında ısıtılarak buhar halinde atmosfere karışmaktadır. Bilhassa eskiyen ve madde kaçıran bu makinaların ve kuru temizlemecilerin denetimi gerekir. Bunlar katı atıklarını çöpe ve sıvı atıkları da şehir kanalizasyonuna vermektedirler.

Fotoğraf stüdyolarının film yıkama kimyasalları ağır siyanür bileşiklerinden-Potasyum ferrosiyanür, hiposüfit,vb- oluşmaktadır.

Bunlarda bidonlarla toplanarak her akşam ilimizin ücra köşelerindeki semt çeşmelerine boşaltılmaktadır.

Bu iki maddenin yer altı sularına bıraktığı zehirliliğin önüne geçmek imkansızdır.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 57

10/ ATIK PİLLER,KADMIYUM ZEHİRLİLİĞİ VE AĞIR METALLER....

11/GÜRÜLTÜ KİRLİLİĞİ ;

Egzostları sökülmuş ve sayıları gittikçe artan motorsikletlerin meydana getirdiği hava ve gürültü kirliliği,yine eskimiş ,bakımsız

egsoztlı vasıtalar.Gereksiz çalınan klaksonlar...

12/ELEKTROMANYETİK DALGA KİRLİLİĞİ ;
baz istasyonları, radyo ve telsizler, cep telefonları, uydu antenleri

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 58

İSO 9001

Vakit sabahın dördü. Hastamın kalbinin fenalaşması üzerine acil servis ambulansını çağırıyorum. Kısa bir müddet sonra hemen geliyor. Aynı amerikan filmlerindeki gibi kibar ve nazik bir hekim ve bir yardımcısı tam teçhizat evime giriyor; hastamı muayene ediyor ve hastaneye kaldırılması gerektiğini söylüyorlar.

Ayrılırken de para pul lafı eden yok. Harika bir hizmet. Bu sistemi kuranları gecenin bu saatinde nöbet bekleyenleri ve çalışanları bir kere daha sevgi ve saygılarımla selâmlıyorum.

Sonra bir yirmi otuz yıl öncesi gecenin bu saatlerinde çektiğimiz kepezeliği düşünüyorum. Ortada ne ambulans vardı ne de elinde portatif elektroşok cihazı ile Hızır gibi yetişen ve nöbette bir kibar hekim. Ne günlerden nerelere geldik. Allaha şükür.

Sonra gittiğimiz hastanede hemen karşılandık ve durumumuz incelendi. Otuz altı saattir nöbette olduğunu söyleyen bir hemşire

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 59

hanım kardeşimizin cansiperane bizle ilgilenmesi karşısında çok duygulandık. Derken kan tahlilleri için laboratuara gittik. Orada uyuyan hemşire kardeşimizi uyandırdık. Tahlilleri yaptırdık ve müşahede yerine yattık.

Sabahı bekleyip mütehassıs hekime çıkacak ve daha bir inceden inceye muayene olacaktık. Birkaç saat geçmişti ki hastam ve ben can havliyle fırladık. Bariton sesli ve iri gövdeli bir adam acildeki perdenin arkasında var gücüyle bağılıyor ve birine bir şeyler anlatıyordu. Zaten zor yatışan tansiyonumuz yine fırlamıştı ve yine fenalaşmıştık. Hışımla dışarı fırladığımda baritonu önce temizlik müstahdemi zannettim. Sordum hekim olduğunu söyledi. Tartışsam iş iyice büyüyecek hastam daha da fenalaşacaktı. Yan bölmelerde ince perde ile ayrılmış kısımlarda daha da fena durumda olan hastalar da vardı. Böylece sabahı ettik. Acile gelişimizden tam altı saat sonra doktorun karşısına çıktığımızda çok daha berbat durumdaydık.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 60

Acillere mütehassıs hekimlerin çağırılması gerektiğini de bir yandan düşünürken geri kalan maceramızı da tam bir vatandaş gibi yaşadık..

Sırada ,kuyruk, kalabalık, sıkıntı, ızdırap, evrak, inçık, imza, tasdik fotokopi, bürokrasi, muamele ve eziyet vardı.

Bütün bunları bu gün niye anlatıyorum. Artık hastanelerimizde karafatmalı- kasvetli odalar yok. Her **yere** pırıl pırıl seramik, gömme spot ,seramik ve yağlıboya..Ambulansların içi uzay merkezi gibi, cihaz alet, edevat tamam..Ama ya insan faktörü...

Verilen bu Iso 9001 standardı hep bu cansız duvarlara veriliyor. Ya insan standardını kim yükseltecek. Veya sağlık görevlisinin, müstahdemin ,otuz altı saat nöbet tutan hemşirenin, günde kırk ameliyata giren cerrahın yaşama standardını kim belirleyecek..

İnsanlarımıza adabı muaşeretı, oturup kalkmasını, İstanbul şivesi ile konuşmasını, gereksiz korna çalmamasını, trafik kurallarına uymasını, acille

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 61

İSRAİL'LE BAŞ EDEMEZSİNİZ!

Bu mübarek günlerde otuz milyon sigara tiryakisi baca gibi tüter ve yine bu İslam memleketi ramazan ayında orucunu kola ile açarsa; İsrail'le baş edemezsiniz!

Uyuşturucu, alkol ve fast foodlarla, tüketim çılgınlığı ve marka deliliği toplumun tüm kesimlerini zehirli bir sarmaşık gibi sarmışsa; İsrail'le baş edemezsiniz!

Olmayan paralarla, kredi kartı ile lüks tüketim manyaklığı, hunharca alışveriş çılgınlığı ve insanımızı Amerikan kâfirine benzetmişse; İsrail'le baş edemezsiniz!

Her türlü moda akımları ve buna benzer rezil-likler modacı, topçu ve popçu takımı önderleri otuz milyon gencimizi peşine takıp, tv kanallarındaki kepezeliklerle birlikte uçuruma doğru götürüyor da kimse buna ses çıkarmıyorsa; İsrail'le baş edemezsiniz!

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 62

Avmlerde hunharca alışveriş yapan vatandaş - haramı helali zaten geçtik- parasının nereye gittiğine bakmadan Siyonistlerin ve onların dünyada palazlanmasına yardım eden Avrupalı ülkelerin mallarını bir türlü boykot etmeye yanaşmıyorsa; İsrail'le baş edemezsiniz!

İçimizdeki hainler ve onların menfaatçıları mümin kardeşleri için ellerini açıp adeta havaya zıplarcasına beddua ederken İsrail'le gelince sesini çıkaramıyorsa,

Üstelik bunların siyasetteki izdüşümleri Türk-İslam tarihinin iki bin yıldır görülmemiş en büyük ihaneti için birlikte hareket edip stratejiler geliştiriyorlarsa; İsrail'le baş edemezsiniz! İslam dünyasının zengin petrol ülkeleri, İsviçre bankalarındaki paraları, Avrupa daki sarışınları ve Amerika daki malikanelerinin hatırına günümüzün firavun ve zalimlerinin yanında yer alıp onlara destek veriyorlarsa; İsrail'le baş edemezsiniz!

Orada sokaktaki her Yahudi birer keskin nişancı olarak kadın- erkek dört yıl askerlik yapıyor

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 63

ve sizinkilerde askerden kaçmak için bedelli ve çifte vatandaşlık dümenleri ile bu kutsal vatan görevinden habire kaytarmak için çabalıyorsa, İsrail'le baş edemezsiniz!

Uçak bilgisayar yazılımları, silah programları, tank yenilemeleri tohum ve zirai terörizm işleri hep bu milletin başının altından çıkıyor ve buna karşı da hala milli bir çabanın ve seferberliğin içine giremiyorsak, 140 tıp fakültesi ve dev araştırma hastanelerinin bulunduğu bu ülkede eski maliye bakanı tedavi için oraya gidiyorsa, Sekiz milyonluk bir ülke yüzölçümü Ankara kadar bir yerde çocuk kanı döküyor, masum sivilleri katlediyor ve bu eski Osmanlı toprağındaki alçakça işgalini hala sürdürüyor da bir buçuk milyarlık dev İslam alemi de buna seyirci kalıyorsa; İsrail'le baş edemezsiniz!

Nükleer denizaltıları, nükleer füze kalkanları ve hava savunma sistemleri varda bunların hiç biri sizde yoksa. İsrail'le baş edemezsiniz!

Organize sanayideki Yahudi pazarlama firmaları ile iş yapan bir sürü fabrika devletin “

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 64

two minüte” dediği anda kapısına kilit vuracak ve çorumun yarısı işsiz kalacak ve gezicilerde bunu fırsat bilip hükümet istifa diye sokaklara dökülecek, Diyarbakır’da molotoflar ve büyük şehirlerde de gaz bombaları patlayacaksa İsrail’le baş edemezsiniz!

Gazze’deki katliamları protesto için saat kulesinin dibinde basın bülteni okuyan, hassasiyet gösteren yalnızca bazı dernekler ve İslami kuruluşların duyarlı ve sayısı bini bile bulmayan aziz insanlarıdır. Bunların haricinde iftardan sonra klimalı dev cipleriyle caddelerde piyasa yapan ve simitçi kovalayan diğer bir kısım hemşerilerimizin ne Filistin, ne Bosna ne Çeçenistan nede doğu Türkistan umurunda değildir. Böyle bir gençlik profili ve ahali yapısıyla; bu maksatsız, amaçsız, davasız ve kavgasız kalabalıklarla; İsrail’le baş edemezsiniz!

Ramazan biterken Enderun teravihleri bile okusanız, nihavent makamında gazeller bile atsanız camilerimiz bomboş parklarımız, bahçelerimiz ağzına kadar dolu ve tv lerimizin

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 65

başında insanlar abuk- sabuk yarışma programları ve saçma- sapan dizileri seyrediyor ,Gazze’deki çocukların canhıraş çığlıklarını dünya kupası höykürmeleri bastırıyorsa; İsrail’le baş edemezsiniz!

Üçüncü dünya savaşı başlamış “küfür milleti” modasıyla, spor ayakkabısı kot pantolonu, makyaj malzemesi budalaca yarışmaları, sineması, otomobili, popçusu, topçusu, bonzaisi, kolası, hamburgeri ve tüm rezillikleriyle, Cep telefonu, İnterneti, vatsapı, feyzbuku ve bilmemne boku ile milyonlarca yeniyetme salağımızı esir almışsa

Ve bu tablo İslam ülkelerinin kahir ekseriyetinde de aşağı yukarı aynı ise; İsrail’le baş edemezsiniz!

Bu katiller topluluğu ,ben-i İsrail kabilesi inşallah Yüce Allah CC “ Elkahhar” ismi azamı ile tez zamanda hake yeksan olarak mahvü perişan olsun.

ALLAH CC önce Filistin’in sonrada bizim yardımcımız ola

KONUŞMA DİLİ VE ÇORUM AĞZI

Osmanlı Devletinin en geniş ve yaygın zamanlarını ele alacak olursak çok sayıda lisanın Osmanlı coğrafyasının hemen her yerinde konuşulduğunu ve bir dil birliğinden bahsetmenin mümkün olmadığını görmekteyiz. Gayet tabii karşılanması gereken bu hal mucibince de Çorum ve havalisi geldiği yerdeki lisanı konuşmaya devam ediyordu denebilir. Ayrıca hiç bir dil konuştuğu gibi yazılmamakta ve yazıldığı gibi de konuşulmamaktadır. Bu itibarla konuşma ve yazı dili olarak ikiye ayrılan güzel Türkçemiz iç Anadolu ve bölgemiz içinde aynı şekilde mütalaa edilebilir.

Yazı dili aynı zamanda bir milletin kültür dili demektir. Osmanlı Devletinin erken devirlerindeki lisan birliğini sağlama çabalarını saymazsak bir

müddet sonra gelişen ve kabul gören yazı dilini İstanbul Türkçesi veya şivesi diye de tanımlayabiliriz. Fakat buna mukabil günlük konuşma dilinde bu birlik Osmanlı coğrafyasının hemen hemen hiç bir yerinde sağlanamamıştır ama buna rağmen bölgesel ağızlar arasında hiç bir zamanda bir çatışma çıkmamış Anadolu insanı bütün bu farklılığa rağmen birbiri ile anlaşmaya yüzyıllar boyunca güzellikle edegelmıştır. Buna sebep Türkmen ekseriyetin ve Oğuz boyları hâkimiyetinin oluşturduğu bir Milli Birlik içinde olmaları ve geldikleri Orta Asya'da da bir devlet geleneği içinde yaşamalarıdır. Anadolu'nun Türkleşmesi ile gelenler lisanları, adet ve gelenekleri, töreleri ve kanunları ile gelerek burada yeni bir medeniyet kurdular. Bu itibarla lisan, dil ve edebiyat da kurallarıyla aynen taşınmış oldu.

Bu konuda ellili yıllarda araştırmalar yapan Çorumlu eski Dil'ciler Oğuz Boylarının, oba ve soy isimlerinin Orta Asya'dan aynen gelerek Selçuklular zamanında köy isimleri olarak kullanıldığını; yüzyıllar içinde de bu köylerden il

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 68

merkezine gelenlerin hala bu isimleri kullanmaya başladıklarını söylemektedirler.

Cumhuriyetin ilanından sonra da yine bu isimler soyadı haline dönüşerek hala yaşamaya ve kullanılmaya devam edecektir. Bu konudaki ilk akademik çalışmaları Türk Dil kurumunun 1930 lu yıllarda başlattığı çabalarda görüyoruz. Uzmanlar tarafından Çorum ağzının özgün kelimeleri derlenmiş ve kayda geçirilmiştir. Fakat bu arada Çorum'lu Dilci ve eğitimcilerin çalışmaları da bu çabaları takip etmiş; araştırmalar giderek zenginleştirilmiştir. Bunlar içinde en özverili çalışmaları Eğitimci Tayyar Kerman gerçekleştirmiş bu konuda detaylı bir eser vermiş; onu Nesrin Ayçam, Abdullah Ercan ve ismini sayamadığımız pek çok araştırmacı takip etmiştir. Hafız-ı Kütüp Eşref Ertekin Hoca efendinin geniş ve uzun derlemelerinin kaynak olarak göstermek hiç te yanlış olmaz.

Son olarak bu konuda öğrendiklerimiz; bugün bile Türkçemizle birlikte Kırgız; Çuvaş, Kazak Türkçesi sözlüklerindeki pek çok kelimenin Çorum

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 69

ağzı kelimelerle hala ve bire bir örtüşüyor olmasıdır.

Sonuç Olarak: Bütün müellif ve dilcilerin ortak görüşü Çorum ağzı kelimelerin artık sadece literatürde kaldığı, medyanın, yazılı basın ve endüstriyel gelişmelerin Anadolu ağzındaki tarihi ve kültürel birikimleri de aşındırıp yok ettiği şeklindedir. Her ne kadar artık sokaktaki Çorum insanı İstanbul Şivesiyle konuşuyor ve yazıyorsa da hala köylerde bu dil özelliklerinin kaybolmadığı ve yozlaşmanın ulaşmadığı bazı yerlerin olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılacak iş; bu konudaki eksiklikleri bulmak ve halk edebiyatı ürünlerini hızla kayıt altına alarak Çorum Dili ve Edebiyatına hizmet etmek olmalıdır.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 70

KULAKSIZ SOKAK , 1973...

Eski kışlardan bir kış olmuş, hava sühneti-sıcaklığı-nakıs –eksi-kırklara kadar inmişti. O zamanki adı “Şubeye giden Kulaksız Sokak’ta olan resimdeki ana caddeye bağlanan ve Kulaksız camiinin bulunduğu bu sokaktaki eski evler de günlerce yağın altında kalmış o zamanki eski Çorumlular da büyük bir sıkıntıya duçar olmuşlardı.

Mamafih çocuklar için durum böyle değildi. Onlar için kış kartopu, kardan adam, yokuşlardan aşağı kaymak ve eğlence demekti.

Fakat evlerdeki tuvaletlerin ve su tesisatlarının donması herkesi mahalle camilerindeki çeşmelere mecbur etmiş ve o yıl büyük bir felaket yaşanmıştı.

Yağın kar yolları kapatmış sadece Gazi Caddesi ve Yeniyol açık kalmış geri kalan bütün sokaklarımız buzla kaplanmıştı. Elektrik tellerinin de kopması

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 71

üzerine fırınlar ekmek çıkaramamış ve kışla fırınından gelen ekmekler sırayla ve kuyrukla dağıtılabilmmişti. Gökyüzü simsiyahtı. Kelimenin tam anlamıyla bir kara kıştı. Sokaklarda kayıp düşenlerin ve kollarını bacaklarını kıranların haddi hesabı yoktu.

Kağnı arabaları ve faytonlar hala tedavüldeydi. Resmi daireler makam arabaları olan faytonlardan yeni kurtulmuşlardı. Bir mark üç-beş liraydı ve insanlar doları, repoyu, borsayı ve hormonlu sebzeleri ve bilgisayarı henüz bilmiyorlardı. Tarlalar ve bağlar hâlâ insanların dostuydu. İki dönüm bir bağı olan aile dışarıdan sadece tuz, gazı yağı ve kelle şeker alarak aylarca hayatını idame ettire bilirdi. Bağ bozumları bütün canlılığıyla yaşıyor ve Pekmez sofralardaki saltanatını hâlâ sürdürüyordu.

Televizyon ise henüz gelmemiş eski komşuluklar gece ev ziyaretleri ve misafirlikler henüz bitmemişti.

GLOBAL ISINMA ile dünya atmosferi daha BÜYÜK BİR HARARET KESBETME-

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 72

MİŞTİ. ve o zaman bilinmeyen ozon tabakası bile sapasağlamdı. Elinde tahta bavuluyla Alamanyaya giden Briyantın bıyıklı Çorumlular diğer hemşerilerimizle beraber oradaki Türk kolonisinin temel-lerini daha yeni yeni atmaya başlıyorlar ve Ford fabrikalarındaki cıvataları büyük bir kuvvetle sıkıyorlardı..

İşte böyle bir günde yazılmıştı üstteki tarihi yazı.

Altta ise otuz beş yıl sonra aynı sokağın artık cadde haline gelmiş ve genişlemiş yeni durumu görünmektedir.

Eski tek katlı ahşap kireç badanalı sırasıyla Karto'ların, Kavukçu'ların, Davut Cemallerin evlerinin yerini beyaz eşya dükkanları ve cam kaplı yüksek iş hanları almış bulunuyor.

Eski kışlar ise çoktan mazide kaldı...
Saygılarımızla...

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 73

MEZAR-I ŞERİF

-Sen takımınla indiğimiz yerde kalıp geriye kollayacak, uydu bağlantısıyla devamlı hem bizimle hem de karargahla haberleşeceksin. Bir aksilik olursa yardım kodunu kullan ve üsse haber ver. Her ihtimale karşı üç helikopter ve Harrierlerin katılacağı hava desteği hazır bekliyor. Bu şerefi İngilizler de kendileriyle paylaşmamızı istediler.

-Sende adamlarınla kayalık arazide sürünerek ve saklanarak köyü kuşatacaksın. Üç manga askerin var. Her binaya birisi yaklaşacak. Herkesin yaklaşacağı binalar belli. Gece olduğu için yağ kandili yakıyorlar. Işık gelen pencerelerden korkmayın, karanlıkta pusu kuracakları çok yer var. Açıkta başka bina yok, ama esas korkumuz yeraltı girişleri..

-Termal kamera timi önce bölgeyi tarayacak. Ondan okey gelince binaları kuşatacaksınız.

-Uydudan bugün bu köyde bir hareket olduğunu gözlemledik. Bu köyde yaşayan insanlar var. Hem savaşıyor hemde barınıyorlar. Mayın yok,

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 74

çünkü kendileri de burada geziniyor. Alışılmış bir güzergâh tespit edemedik.

-Toprak evlerde eğer siviller varsa onları toplayın, mukavemetle karşılaşırsanız ateş açın. Bu tam bir sıcak çatışma da olabilir. Eğer biz çekilirse Harrierler ve Kobralar buranın tozunu atacaklar.

-Benim en korktuğum bu toprak evlerdeki savaşçılar değil de şu ortadaki büyük taş yapı. İçine uydudan giremiyoruz. Termal kamera işlemeyecek kadar duvarları kalın. Tahminimize göre yeraltına açılan kapı burası. Ve buradan bütün bir kentin altına ulaşacak tünellere bağlanılıyor, bütün istihbarat ve lojistik destek karargâhları burada. Aylardır aldığımız telsiz sinyallerinin merkezi de burası zaten, hiç şüphemiz yok.

-Ben Vietnam'da iken de böyle taş ve eski harabelerin çok iyi sığınak ve komuta merkezi olduğunu görmüştüm, onlara ne top işler ne de tankla girebilirsiniz. Belki bir metre kalınlığında ve nükleer savaş sığınakları standardında duvarları var.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 75

-Sende adamlarınla bu binayı kuşatacaksın çavuş, yapının hiç bir penceresi yok, sadece üst kısmında çok küçük hava delikleri var, oradan içeri de gaz bombası atamayız. Nasıl gireriz şu anda bilmiyorum. İki adamın plastiklerle kapıyı uçursun, içeri el bombası atın, birisi spiral monitör ve termal robotla içeri baksın, sonra girin.

-İşte orası bizi yeraltına götürecektir olan giriş kapısıdır. Bunu unutmayın.

-Albayım Pentagon'dan arıyorlar. General Rouse telefondadır..

-Buyrun Albay Hawkings..!

-Evet efendim,

-Olur efendim...

-Dikkat ederiz efendim.

-Sağ olun efendim..

-Beyler haberler kötü. Uzmanlar o taş binanın Müslümanlar için çok kutsal bir yer olduğunu bildiriyorlar. Eğer bir tahribat yaparsak ve bu duyulursa çok kötü olacakmış Bilhassa İran'ın derhal Afganistan'ın yanında savaşa gireceğini söylediler.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 76

Zaten Müslüman ülkeleri -Türkiye hariç- hepsi fırsat kolluyor, Cia nerede ise bütün adamlarını bu ülkelerde hükümetleri bizden yana olacak manevralarda kullanıyor. Cezayir deki ayaklanmayı da gericiler tehlikesine karşı cuntayı kışkırtarak güçlkle başardık. Ama bu durum uzun sürmez.

-Komutanım!

-Evet!

-Orası İran için neden çok önemli acaba?

-Bilmiyorum, hem İran hem de diğer İslam ülkeleri için çok önemliymiş. Ama bize vız gelir. Amerikanın çıkarları hepsinden önemli. Belki orası bir mezar,anıt veya başka kutsal bir yer olabilir. Ama ne olursa olsun bizim hedefimiz.

-Sen bir şey mi diyeceksin, Nijeryalı ?

-Şeyy, hayır efendim.

-Bu binayı bulup kapısını açınca çok büyük bir patlayıcı veya ateş desteği ile karşılaşırsak o zaman ne yapalım?

-Hemen geri çekilin. Sen takımınla karargâha ve pentagona haber vereceksin. Zaten bir kısmımız

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 77

o zamana kadar belki ölecek. Ama destek birlikleri gelince de orayı dümdüz edecekler. Sulandırılmış uranyum kullanma kararı aldık.

-Ama komutanım.

-Sus çavuş, başka çare yok, yerin on metre altında tüneller kazmışlar, atom bombası bile atsan işlemez, Ne ile gireceğini sanıyordun, İşaret fişegi ile mi ?

-Ama efendim,Cenevre konvans..İnsan hakları...Nato çerçevesi

-Hepsini boş ver yüzbaşı.

-Pentagon bir kılıfına uydurur. İtiraz edenin imf ile bağlantısı, dış yardımları ve amerikan kredisi kesilir,dolarları üçe katlanır, Rambo filmleri bile seyredemez,bir daha asla hamburger yiyemez,kola da içemezler görürler seslerini yükseltmeyi..

-Suçsuz yere çok insan öldürdük efendim. Bunun sorumluluğunu...

-İkiz kulelerde de beş bin yankee öldü. Kimse sordu mu o zaman.. Bunun sorumluluğunu ben

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 78

üstüme alıyorum. Korkuyorsan karının yanına dönüp ,tv da beyzbol maçı seyredebilirsin.

-Evet, bir sorusu olan?

-Sen bir şey mi diyecektin Nijeryalı..

-Hayır efendim..

-Hareket saatine kadar herkes hazırlıklarını gözden geçirsin! Hepsi bu kadar .Hepinize bol şanslar.

-Sağ ol!

-Dikkaaaat !.

-Rahat.

-Emirleri duydunuz, herkesin malzemeleri hazır mı? Saat 24.00 de bizi almaya gelecekler. Siz bu ülkenin en seçilmiş otuzbeş adamısınız. Eğer başaramazsanız, rezil olursunuz.

-Peki kapıyı açıp yeraltı girişini bulursak ne olacak yüzbaşım.

-Bizim görevimiz oraya kadar, arkadan gelenler halledecek onu.

-Ne yapacaklar.

-Sanırım zehirli gaz kullanılacak. Belki de napalm!

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 79

-Ama efendim.

-Evet,

-O tünellerdeki labirentlere girecek kadar enayi mi zannettin bizi. Bu çılgınlık olur.Hepimizi fare gibi avlarlar. İşleri bitince girer teker teker toplarız.

-Sen iyi misin Nijeryalı..

-Evet,komutanım,

-Biraz rahatsızsın herhalde..

-Hayır komutanım.

-Pekala, çocuklar, Sam amca bizden fedakarlık bekliyor. Hadi göreyim sizleri...

-Şimdi dağılabilirsiniz.

-Termal kamera cevap ver...

-Evet, efendim.

-Köy temiz yüzbaşım, ortadaki taş bina hariç hiç bir hayat belirtisi yok.

-Ben adamlarımla köye giriyorum yüzbaşım,hoşça kalın..

-Hadi bol şanslar..

-Bu hareketin zamanlamasını yapanlar neden ayın safhalarını da hiç hesaba katmaz ki. Şu

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 80

aydınlığa bak, gece görüş bile kullanmıyoruz. Eğer burada olsalardı keklik gibi avlanacaktık.

-Bizde Nijeryalıyı gönderirdik.

-Niye?

-Herif zaten zenci,simsiyah baksana, bir gözlerinin içi beyaz .Zaten onu görünce korkarlar..

-Kesin konuşmayı,şimdi iş zamanı,telsizi ver Tom.!

-Alo , alo , gprs cevap ver.

-Seni dinliyoruz yüzbaşım!

-Çavuş, ben binayı kuşatmaya gidiyorum, köyde hiç bir canlı yok.Etraf temiz.Siz bulunduğunuz yeri koruyun,eliniz tetikte olsun. Bir tuzak olabilir.

-Bu kadar kolay olacağını ummuyordum.

-Evet, komutanım kimseler yok. Köyü boşaltmışlar, ama yine de dikkatli olmak lazım. Bu kadar kendileri için önemli bir yeri bu kadar boş bırakmazlar. Bu işin içine bir iş var çavuş..

-Haydi Logan, ekibini al ve binayı kuşat.

-Ok. Komutanım.

-Kapıya, patlayıcıları yerleştirdiniz mi ?

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 81

-Evet efendim, bağlantıyı kesmeyin ,etrafta siper alın.

-Şimdi...

-Tamam çavuş içeri giriyoruz,

-Dikkatli olun yüzbaşım. Bol şans.

-Kapıda amma sağlammış, zor kırıldı, eski bir yapı burası. Kapının levhalarına bak, perçinlemişler birde..

-Burası bir mezara benziyor komutanım.

-Evet mezar tabii, pentagon öyle dedi. Hemde Müslümanlar için çok da önemli bir mezar.

-Ne önemi varmış ki bir taş bina alt tarafı,

-Bob, termal spiralini getir, başınızı uzatmayın ve bulunduğunuz yerden kıpırdamayın sakın

-Kimse ayağa kalkmasın.

-İçeride ne var bob, çevir bana monitörü..

-İçerisi boş komutanım...Bomboş..Aa dip tarafta merdivenler var .Bir kapı görünüyor ama giriş kapalı, taşla örülmüş sanki...

-Tamam işte orası, bulduk yeraltı sığınağının girişini bulduk .

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 82

- Ne yapacağız Komutanım.
- Uçuracağız Nijeryalı.
- Ama burası bir türbe. Bir kutsal mezar, benim inancıma göre buranın...
- Sahi, Sen Müslüman'dın değil mi ?
- Evet, efendim.. Şimdi anlıyorum tedirginliğini. Seni niye bizimle yolladılar ki ?
- Burası bir İslam ülkesi yüzbaşım, Nijeryalının bize çok faydası olabilir.
- Kes sesini çavuş. Seninle sonra konuşacağız Nijeryalı..
- İçeri giriyoruz, gece görüşleri takın.
- Haydi, ileri. Marş.
- Buraya buraya ..Hiç girmeyecektik komutanım.
- Emir böyle. Binlercemizi öldüren adamlar buraya saklanmışlar, yeraltı sığınağına giden yolun ağzı burası...
- Burada duvarda yazılar var, ne yazıyor gel de oku Nijeryalı .
- Başüstüne komutanım.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 83

- "La seyfe illa zülfikar"... "La feta illa Ali". Aman Allah'ım, Yarabbi beni Affet..
- Zenciye bak korkudan bembeyaz oldu . Çok komik.
- Yamyam ağlıyor bak,
- Kes ağlamayı Nijeryalı ne oldu, niçin, cevap ver. Neredeyiz? Ya bu kapının üstünde ne yazıyor?
- Haza Kabr-ü Ali-yül Murtaza... Bin Ebu Talib .(RA). Allahu Ekber...
- Buradan çıkalım yüzbaşım, bende korkmaya başladım.
- Nijeryalı Yere kapandı Yüzbaşım. Burada önemli birisi olmalı..
- Korkmaktan bahsedeni alnından vururum. Çocuk musunuz siz.?
- Bu taş duvar çok eski yüzbaşım. Yeni örmüş olamazlar. Girişin kenarları da örümcek ağları ile örtülü bunlar bir gecede olmaz.
- Valla hiç anlamam emir emirdir, patlatacağız ve içeri gireceğiz.
- Kes ağlamayı Nijeryalı. Kalk ayağa Burayı sen uçuracaksın anlaşıldı mı ?

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 84

- Cevap versen...Yokse emre itaatsizlikten...
- Şeytan diyorki bir çatışma çıksa da şu pis zenciye bir kurşun ...
- Yüzbaşım, bir gürültü var dışarıda.
- Susun bu da ne?
- Müslümanlar geliyor, nal sesleri var.
- At kişnemeleri duyuluyor, geliyorlar, atlarla geliyorlar.
- Jiple gelecek değiller ya sersem, bu ilkel herifler
- Tuzak bu biliyordum. Bizi kıştırdılar işte.
- Herkes dışarı,çabuk kayaların arkasına tam siper..Çavuş çavuş gprs ,pusuya düşürüldük. Karargâha haber ver. Helikopterler, harrierler gelsin,hava desteği...
- Çabuk makineliyi kurun,.
- Yüzbaşım sizi duyamıyoruz, neler oluyor orada.
- Alo, alo!
- Ateşş edin ateşşş.!
- Aaahhhh!

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 85

" Cnn den şimdi aldığımız bir haberi veriyoruz sevgili izleyiciler:

Amerikan deniz piyadelerinin mezar-ı şerif'e yaptıkları baskın başarısızlıkla sonuçlandı. Kafası kesilmiş durumda bulunan otuz dört amerikan askerinin katliamını üstlenen olmadı. Taliban'ın Pakistan'da bulunan sözcüsü ise kenti üç gün önce boşalttıklarını açıklarken Usame bin ladin in Sudana geçtiği ileri sürülüyor.

İran İslam Cumhuriyetinin operasyon ile ilgili olarak Abd ' ne nota vermeye hazırlandığı ve Endonezya ile Pakistan'ın da harekatı protesto ettikleri bildiriliyor.

Öte yandan Türk hükümeti yetkilileri de Abd başkanı G.W.Bush' a gönderdikleri mesajda Amerikan askerlerinin katliamından büyük üzüntü duyduklarını ve teröre karşı mücadelede Amerikaya her zaman destek vereceğini açıkladılar.

Bu arada Amerikan ordusundaki zenci Müslüman askerlerin ordudan firar ederek Taliban saflarına katılmak üzere Afganistana geçtikleri

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 86

de gelen haberler arasında"

La feta illa Ali :Ali ra dan başka genç yok

La feta illa zülfikar : Zülfikardan başka kılıç

yok

Haza kabır-ü Aliyyül murtaza : burası Hz.Ali
ra' nın kabridir.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 87

MEVLİD

Diyarı gurbete bir otel odasında
yapayalnızdım.

Birkaç aylığına geldiğim bu uzak Avrupa
ülkesinde ucuz olsun diye seçtiğim bu kenar
mahalle pansiyonunun bu odası adeta bir hapishane
hüccresine benziyordu.

Küçük bir buzdolabı, hemen yanında lavabo,
onun yanında küçük bir tuvalet ve yanında da duş
vardı.

Her santimetre kareyi bile
değerlendirmişlerdi. Tek lüksüm buzdolabının
üstündeki renkli televizyon ile çay yapmaya
yarayan elektrikli çaydanlık idi.

Tek bir penceresi, pencere dede demir bir
kafesi vardı. Birinci kat olduğu için bir emniyet
tedbiri almış olabileceklerini düşündüm. Fazla
üzerinde durmadım. Pencерem sekiz on metre
uzaktaki tuğla bir duvara bakıyor ve hiç bir yer
görmüyordu. Sanırım bir iç avluydu burası. Odaya

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 88

verdiğim para ülkemdeki bir aylık ev kirama bedeldi. Birkaç ay kalacağım bu yerin böylesine sıkıcı olması beni üzmüştü. Daha ucuz ve iyi bir yer bulana kadar bu yarı karanlık ve izbe yerde idare edecektim.

Neyse, sızlanmayı bırakıp alışmaya çalışmak en iyisiydi. Yapacak başka bir Şey yoktu. Sıkıldığım zaman dışarı çıkıyor hava alıyordum. Şehirdeki işim haftada birkaç gün olduğu için bazı günler tamamıyla odamda yaşıyor ve o zamanda kendi işlerimle meşgul oluyor, iki kat yukarıdaki mutfakta kendime basit yiyecekler hazırlıyordum.

Arada bir benim gibi bir kaç yabancı da ellerinde tava ve tencerelerle mutfağa geliyor ve dört gözlü büyük ocaktan hep birlikte istifade ediyorduk.

Hal ve hareketlerinden ve hazırladıkları yiyeceklerden onlarında epey yoksul olduklarını fark ettim. Turist miydiler, yoksa gidecek evleri mi yoktu, kimin nesiydiler, sormaya çekindim. Onlarda aynı Şekilde ben konuşmazsam hiç bir Şey söylemiyorlardı. Selam verirsem alıyorlar sorarsam

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 89

söylüyorlardı. Tuhaf bir yere düşmüştüm. Zaten Şehrin genelindeki insan ilişkileri, günlük yaşantı, insanların birbirine gösterdikleri muamele alıştığım gibi değildi. Çok iyi olduğu kadar çok garip tarafları da vardı.

Mübarek ay yaklaşıyordu. Geldiğim ülkenin başkenti olmasına rağmen daha bir Türk'le karşılaşamamıştım. Türk Mahallesi diye bir yer olduğunu işitmiştım. Ama Şöyle bir d nerci ve lahmacuncu görsem gam yemeyecektim. Her yer yabancıydı ve bende kendimi çok yalnız ve garip hissediyordum. Ezan sesi duymadan yaşamanın ne demek olduğunu ve insana ne kadar acı geldiğini burada öğrendim. Yanıma bunu d ş nemediğimden pusula da almamıştım. Yavaş yavaş yaşadığım çevreyi keşfetmeye başladım. Metroyu, otobüs duraklarını, yakındaki kiliseyi, en ucuz marketleri, berberi postaneyi öğrenmiş, haritamı kurmuştum. Kilisenin  an kulesindeki rüzgar g l nden güneyi, sokakta rastladığım sakallı ve bıyıksız bir pakistanlı kardeşimden de

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 90

kıbleyi öğrenmiş mutlu olmuştum. Mübarek ay gelmişti. Kendimi yeni düzenime alıştırmış, orucumu ya ucuz bir ucuz bir kafede açıyor ya da üç kat yukarıdaki mutfakta hazırladığım yemeklerle odamda iftarı ediyordum.

Nihayet Pakistanlıların yaşadığı mahallenin otelime çok yakın olduğunu ve orada da bir camii bulunduğunu öğrendim.

Bir gün gidip camiye buldum ve büyük bir mutlulukla cemaate karıştım. İçeride okunan ezan dışarı verilmiyordu, Cuma hutbeleri İngilizce okunuyordu ama yine de inancımı paylaştığım insanlarla birlikte olmaktan mutluydum cemaat hep Pakistanlı ve Hintli Müslümanlardı. Türkleri daha seçememiştim. Buna da şükür ediyordum.

Mübarek günler böyle yalnızlıkla geçti. Nihayet Kadir gecesi geldi.

Dünya ile irtibatımı sağlayan televizyon sadece o ülkenin kanallarını alıyor oranın haberlerini veriyordu. Ülkemin gazeteleri burada çok pahalıydı. Memleketten haber ve havadisleri telefonla alıyordum. Ama haberleşme de bana göre

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 91

çok pahalı olduğu için zor oluyordu. Bunları düşünüyor bir yandan da iftar için hazırlanıyordum. Kendi kendime şu televizyon ülkemin kanallarını alsa da şöyle memleketimi bir seyretsem, selatin camilerinden doya doya bir mevlit ,ilahi ve Kur'an -ı Kerim dinlesem ne kadar güzel olurdu Yarabbi diye düşünürken kapımın vurulduğunu hissettim. Gelen otelciydi. Odama uydu bağlantısı isteyip istemediğimi soruyordu. Ona kendi memleketimi de seyredebilecek miyim? Diye sordum .Dünyada birçok yeri seyredebileceğimi söyledi..

O anki sevincimi anlatmam mümkün değildi. Böyle mübarek bir gecede beni bundan başka sevindirecek hiç bir hadise olamazdı. Nerede ise mutluluktan ağlayacaktım. Pencereden kablolar sallandı, cihazın arkasına bağlandı ve tamam denildi. Hemen açtım ve Türk kanallarını sırayla gezinmeye başladım. İftar vakti yaklaşıyordu. Çoğu kanalda ilahiler ve Kuran-ı Kerimler okunmaya başlamıştı ama burada daha iki saat vardı.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 92

Meridyen farkından dolayı böyle oluyordu. Ama razıydım. Allaha CC   krediyordum.

Hazırlıklarımı bitirdi. Kendi saatime doğru orucumu açtım. Bir kenarda namazlarımı kıldım ve   lkemden yapılacak mevlit yayınını beklemeye ba ladım.

Nihayet muhteşem Süleymaniye Camii göründü Aylardır böyle m kemmek bir Kur' an ziyafeti dinlememi tim. Ruhumun yıkandığını ve kendime geldiğimi hissettim. Allah imandan Kur' andan ayırmasın sözünün ehemmiyetini bir kere daha anladım. Çok mutluydum. Fakat yayın kısa kesilmiş hemen duaya ge ilmi ti. Mevlit yayınları bu kadar kısa olmuyordu. Başka kanallara geçtim. Hemen hepsi s zle mi  gibi kısa tutmu lardı kandil programlarını, ekserisinde ise her zamanki gibi şarkılar, türküler, her çeşit müzikler ve magazin programları g rla gidiyordu.

Neden böyle yapmışlardı. En çok bizim gibi düşünen insanların bulunduğu kanallar bile bu kısa tarife uymı lardı. Ne olurdu yarım saat daha

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 93

Kuran' kıraati verselerdi. Aradaki saat farkı bu canlı yayını kesip bağlamaya imkan veriyordu.

Hayretler içindeydim. Kafamdan kaynar sular d k lm  ti. Emin olmak için bir kere daha kanalları taradım. Mevlid yayını bana göre çok erken sona ermi ti.

Neden bu i  böyleydi. Yoksa ben mi ka ırmı tım. Ama hepsinde ba ladığı zamanı biliyordum. Bu ya a kadar böyle kısa zamanda mevlit okunduğunu hele böyle en mübarek bir hiç gecede hatırlamıyordum.

Televizyonu kapattım. Oteldeki odamın içinde gezinmeye ba ladım. Kana kana su içerken bardağı elinden alınan  ocuk gibi için için feryat ediyor ve neden, yarabbi neden..diye haykırıyordum.

Penceremin yanına   kt m. Sırtımı duvara verdim. Ba ımı ellerimin arasına aldım. G zya larımın yanaklarımdan s z l p dizlerime damladığını hissettim. Ba ımı kaldırdım, ilerdeki yüksek tuğla duvarın karanlığı üzerinden gökyüzünü ve yıldızları gördüm. L tfeyle yarabbi.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 94

Zamanı benim için genişlet, ülkemi özledim, camilerimi özledim, ezan seslerini ve vatan toprağını özledim diye hıçkırarak ağlıyordum.

Birden ince bir ses duydum. Bir inilti zannettim. Sonra baktım bir yerden Kuran-ı Kerim kıraati geliyordu. Kulağımı iyice açtım ve duvara dayadım, penceredeki demirlere rağmen başımı alabildiği kadar uzattım. Ses tam üstümdeki odadan geliyordu. Buna adım gibi emindim. Tecvidinden üslubunu yakalayamamıştım. Ama yine de mükemmeldi kim okursa okusun, bu saatteki susuzluğumu dindiriyor, içime serin yağmurlar yağdırıyordu. Başımı pencere demirlerine iyice dayadım, dinledim, dinledim...

Çok mutlu olmuştum.

Gecenin kalan zamanını da bende ibadet ederek huzur içinde geçirdim.

Ertesi gün otelcinin yanındaydım.

-Günaydın, uydu anteni için teşekkür ederim. Beni çok mutlu ettiniz.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 95

-Problem değil, epeydir düşünüyorduk. Bir isteğiniz veya bir eksiğiniz var mı?

-Yok teşekkür ederim.

-Pardon birde bir şey soracaktım. Bu çevrede başka Türk veya başka milletten Müslümanlar yaşıyor mu?

-Pakoların-Pakistanlıların- mahallesi ve camisi var. O da dört durak ilerde.

-Peki benim odamın üstünde dün gece kim kalıyordu?

-Neden sordunuz? Rahatsız olduysanız odanızı değiştirelim.

-Yoo, odamdan çok memnunum, gece yukarıda bazı sesler duydum da ?

-Farelerdir , bina epey eski görüyorsunuz.

-Fare değildi buna eminim.

-Ama imkansız, otelimiz bir haftadır boş.

Ne gelen var ne giden, sonbahar artık , ucuz turları bekliyoruz.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 96

OSMANLI CAMİLERİ

Büyük Osmanlı Devleti yani Devleti Ali-i Osmani ve onun sahip olduğu büyük Osmanlı medeniyeti hala bu aziz milletin evlatlarına yeterince anlatılamamıştır. Eğitim ve öğretim müfredatlarında ise siyasi ve harp tarihi yer almakta bunun haricindeki diğer konulara ise hiç değinilmemektedir. Oysa ki Devleti Ali'nin hüküm sürdüğü yeryüzünün aydınlanma çağları hiç te azımsanmayacak kadar büyük bir zaman dilimini ve ona ait de muhteşem bir coğrafyayı kaplar.

Osmanlı Bilim ve teknoloji tarihi, Tıp ve mimarlık tarihi, giyim kuşam, döküm ve silah sanatı, musiki tarihi, adabı muaşeret, mutfak sanatı gibi insanlık ve medeniyet göstergesi olan bir çok bilim ve sanat dalı hala önemsenmemekte ve bilhassa gençlerimize hiçbir zaman ve hiç bir yerde öğretilmemektedir.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 97

Cumhuriyet tarihçileri Osmanlıdan bahsetmemekte, Osmanlı tarihçileri ise Cumhuriyete değinmemekte ısrar ederken yukarıda saydığımız dev bilim dalları ise unutulup gitmektedir. Mesela içinde bulunduğumuz yıl Devlet'i Ali'nin yani Osmanlı Devletinin 710. Kuruluş yılıdır. Diğer senelerde olduğu gibi bu yılda bu önemli tarih kimsenin umurunda olmamıştır. Her türlü kültürel hadiseye duyarlı olan devlet ve gelip geçen hükümetler bu olayı her yıl nedense “es” geçmektedirler.

Ömrümüzün Otuz beş yılını Osmanlı mimarlık ve sanat tarihine vermiş bir fakir olarak iddia ediyorum ki muhteşem Osmanlı medeniyetinin bir benzeri yeryüzüne daha gelmemiştir ve bir daha da gelmeyecektir. Teknoloji ve fen ne kadar ilerlerse ilerlesin onların yakaladığı yüksek kültür ve medeniyet seviyesine erişmek asla mümkün olmayacaktır.

Osmanlı Medeniyeti tarihinin siyaseti bile tartışmalara açıktır. Bilim ve teknoloji

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 98

tarihine bilhassa yabancılar çok meraklıdır. Mimarlık tarihi ve eğitimi ülkemizde genellikle masonların, ateistlerin ve batı medeniyeti tarihçilerinin elindedir. Osmanlı ve Selçuklu medeniyetine arkeoloji kürsüleri ve eski çağ tarihleri kadar bile önem verilmez.

Mesela ilahiyat fakültelerinde bile bu ders yani Türk İslam Sanatı Tarihi yarım sömestrilik-keftekeder- bir ders olup hiç de ehemmiyet kesbetmez. İlgili öğretim elemanı bulunamadığı içinde başka branşlardan meraklı eğiticiler atanır.

Oysa ki -mesela bir mimarlık tarihi, bir Hatt sanatı, bir musiki tarihi vb.gibi- bunların üzerinde yapılacak çalışmalar bir insan ömrüne bile sığmayacak kadar derin ve engindir. Onlar; incelendikçe hayret verici güzelliğini çok uzun zamanlar içinde ancak anlayabildiğimiz teknik sırlara da vakıftır. Bunların binde biri bile hala çözülememiştir. Bugünkü teknik imkanlarla ortaya koyduğumuz ve adına “modern” dediğimiz her şey Osmanlı eserleri ve medeniyeti yanında nispetsiz, zevksiz,

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 99

faydasız, dayanıksız ve sağlıksızdır. Bunu zaman-zaman meydana gelen depremler ispatlamakta bilgisayarlarla yapılan hesaplarla inşa edilen yapılar en ufak bir sarsıntıda yerlere serilmekte, inşa edenler hapse atılmaktadır.

Bu iddiamızı ispatlamak için ve bir yerden başlamak gerekirse camiiler haftası dola-yısıyla “ Osmanlı camilerini” yani ecdat yadigarlarını, İslam coğrafyasının mühürlerini ve yeryüzü mimarlık ve mühendislik tarihinin en muhteşem yapılarını ele almak anlamak ve anlatmak yeterli olacaktır kanaatindeyim.

Osmanlı Camileri, külliyesi hatta Selatin camileri zamanının birer dini ve insani yapılar topluluğu olup; böyle bir anlayışa ve yapılaşmaya başka hiçbir medeniyette rastlanmaz. Mesela bir Süleymaniye külliyesi hem ahirete hem de bu dünyaya matuf tüm hizmetleri ihtiva ederek mü'minlerin hizmetine sunar. Doğumevinden kütüphanesine, aş evinden kuş evlerine, ana okullarından yanındaki üniversiteye kadar hayatı n her anına damgasını vurmuş büyük ve asil bir

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 100

düşüncenin eseridir. Ortada muhteşem bir camii, yanında sebilleri, şadırvanı, bahçesinde türbeleri, haziresinde muhteşem mezar taşları ve biraz ilerde külliye'nin çok dışında vakıf evleri ve dükkanları ile kıyamete kadar duracak, kendini besleyecek maddi ve manevi kaynaklara sahip muazzam bir mekanizmadır. İhtimai analizleri bir kenara bırakacak olursak teknik olarak da bu günkü imkanlarla artık bunların yapılması değil projelendirilmesi bile mümkün değildir. Artık ne Osmanlı'nın o büyük mimarları ne onları yetiştirecek Hassa mimarlar ocağı, ne sanatkarlarına sahip çıkacak bir ehli Hiref Teşkilatı, ne o yapı malzemeleri ve ne de o sabır, iman, ihlas takva mevcuttur. Bilhassa son yıllarda yapılan pek çoğu bu gözle bakılınca birer zevksizlik abidesidir.

Dikkatli yapılanlar ise Osmanlı'nın bire bir kopyasıdır. Veya bunları başaramayanlar ise çok modern teknik ve yollar deneyerek o ruhani ve mana çizgisinden uzaklaşmış bulunmaktadır.

Bunlar hamaset veya duygusalık değildir. Teknik ve proje üstünlüğünün, zamanının ilim ve

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 101

fenninin neticeleridir. Mantık, matematik, geometri fonksiyon ve estetiğin tezahürüdür. İnsanı kainatın merkezine koymanın, dünya ve ahiret dengesinin sağlamanın en büyük göstergesidir.

Yapılan bütün camiiler zaman içinde gittikçe gelişen büyüklük, proje, nüfus, iklim ve ihtiyaçlara göre şekillense de yüzyıllar içindeki disiplinleri, tarzları, yapı malzemeleri, planları, mühendislikleri ve mimarileri asla bozulmadığı gibi Osmanlı coğrafyasının dört bir köşesindeki yapılar da birbiri ile alakasız, bağlantısız ve ilgisiz değildir. Sanki büyük bir el tüm Osmanlı coğrafyasını nakış nakış ve çok bilinçli bir şekilde işlemiş, hatta onları işleyenleri yönetmiş, bütün sanatkar mühendis ve mimarlar da bu büyük emre uyarak muhteşem bir medeniyet ortaya koymuşlardır.

Yirmi birinci yüzyılda bu kadar malzeme çeşidi, elektronik araç, teknik imkan, enerji ve makine gücü ile yapılanlar Osmanlı eserleri ile karşılaştırılınca çok ehemmiyetsiz kalırlar. Elektrik'in olmadığı, mermerin, taşların ve kayaların el ile yontulduğu, hatta vinçlerin bulunmadığı, dev

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 102

hafriyatların ve kazı işlerinin el ile yapıldığı da göz önüne alındığında Osmanlı eserlerinin ihtişamı ve sihri biraz daha ortaya çıkmaya başlar. Bir selatin camiinin minarelerinin yüksekliği 65 - 70 metredir. On beş metre temeli vardır. Zemin sularının drenajında dört yüz işçi çalışmakta, caminin suları kırk km uzaktan getirilmektedir. Yedi bin işçi ve usta son derece uyumlu ve düzenli bir şekilde işbirliği yapmaktadır. Her şey insan ve kas gücüyledir. Ortada makine ve motor, kule vinçler vs.ler yoktur. Sondaj makinaları, dozerler, kepçeler, vinçler ve çelik iskeleler bulunmamaktadır. Demir donatı kullanılmadan temeller atılmakta, deniz üzerindeki camilere ve köprülere fore kazıklar çakılmaktadır. Bir önyargı ile baksanız dahi hiçbir yerinde en ufak bir kusur bile göremeyeceğiniz bu yapılar günümüze göre çok da çabuk yapılmışlar ve çok hızlı bitirilmişlerdir. Bir Kocatepe caminin bilgisayarla yapılar projelere göre hazırlanan kubbesi iki kere çökmüştür ve inşası onbeş yıl sürmüştür. O zaman zarfında üç tane Süleymaniye

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 103

camii değil külliyesi yapılabilirdi. Ve o mühendis ve mimarlar topluluğuna on beş yıl süre verilse dokuz külliye daha ortaya koyabilirlerdi. Hele hele bugünkü teknik imkanları da olsa neler yapabileceklerini tahmin bile edemiyorum.

Günümüzde nano teknoloji diye geliştirilen bir konu Osmanlı hattatları, tezhip ve minyatür ustaları ve sanatkarları tarafından yüzlerce yıldır bilinmekte ve kullanılmaktaydı. Teknik kayıtlarda bir inşaat ölçüsü olarak geçen “Tar-ı Ankebut” yani örümcek ağı ölçüsü mm nin milyarda biriydi ve dev yapılarda kullanılmıştı. Yine minyatür ve tezhiplerde kullanılan fırçalar insan saçı ve kirpiği kullanılarak yapılmıştır.

Hemen tüm külliyelerde hem dahilde hem de son cemaat yerlerinde kullanılan gergi demirleri denilen inşaat unsurları her yapıda standart 5 cmdi. 14.yüzyılda hesaplanan bu ölçüyü bugünkü bilgisayarlı inşaat uzmanları 4 cm bulmuşlardır. Önce bunu hata zannetilerse de Sinan' ın bu ölçüyü yapıları on üzerindeki bir depremde kurtarmak maksadı ile belirlediğini geç de olsa anlamışlardır.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 104

Günümüzde bütün yapılar on katsayısı depreme göre hesaplanmaktadır. Onun üzerine çıkabilecek bir afeti kabul etmek istemezler. Ama bu tabii afetin katsayısı mı olur diye düşünmekten de aciz kalmaktadırlar.

Yapı teknikleri bilhassa depreme dayanıklılık açısından son yıllardaki Japon teknolojisinin bir benzeridir. Çelik kenet ,agraf ve geçmelerden oluşan inşaat detayları vardır. Bu itibarla hiç birisi depremle geçirdiği halde yıkılıp dağılmamış ve yok olmamıştır. Bunun ispatı ile ortadadır. İsteyen bu yapıları gidip inceleyebilir.

Yine en önemli hususlardan birisi de Osmanlı camilerinin kubbe çaplarındaki farklardır. Selimiye ve Süleymaniye nin dev kubbeleri birer küre kesmesi olmadığı gibi iki ucu uzayda kesiştiği varsayılan birer elipsoid veya paraboloiddir. Kararlı denge durumunun sınırındaki kubbe türü budur. Arap, Avrupa ve Ortodoks kubbeleri, eski Orta Doğunun, Mısır ve Hindistan'ın soğan kubbeleri yapımı en kolay kubbeler olup en kararlı denge durumundaki kubbelerdir. Oysa

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 105

Osmanlı kubbeleri sınırda inşa edilmişlerdir. Her iki denge durumunun da tam ortasında bir mucize sergilerler. Yani bir adım ötesi uçurum yani çökme durumu olup, yüzlerce yıldır üzerlerindeki tonlarca kurşunla nasıl durdukları da ayrıca hayreti mucip olmaktadır.

Çaplarındaki farklılığı bilerek uygulayan Mimar Sinan'ın bu sırrını kimse henüz çözmemiştir. Bu sır birde Ayasofya da vardır. Ama o yapının kubbesi deprem etkileri ile yırtılmış ve mecburen çaplarında 130 cm lik bir fark meydana gelmiştir. Bunu önlemek ancak dört minare ile başarılabilmiştir. Tahminimize göre depremi önlemek, yer kabuğu hareketlerini tolere etmek, nisbetleri yakalamak veya başka bir hesaplama sisteminin gereğini yerine getirmek amacını gütmektedir. Bu dört işlem haricindeki yeni bir hesaplama aritmetik sistemi demektir. Yeryüzü uygarlığı onlu ve altmışlı iki sistem üzerine kuruludur. Birisi en-boy- yükseklik olarak on'un katları şeklinde büyür veya küçülür. Diğer de dördüncü boyut zamandır. O da altmışlı sistem

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 106

olarak hesaplanır.Mimar Sinan bunlarında da üzerinde yeni bir sistem geliştirmiş olabilir. Yoksa mevcut bilgilerimizle bunları kavramaya imkan yoktur.

Teknik yönlerinden başka Osmanlı camilerinin bedii, içtimai, dini ,milli,harsi(kültürel) cephelerini anlatmaya ne bu satırlar nede ömrümüz yetmez. Ama hayretimizi mucib olan nokta bütün bunları araştırmaya ve öğrenmeye neden kimse yanaşmamaktadır. Ecdat yadigârı bu yapıları bize yabancı uzmanlar mı tanıtmalıdır.

Vakit geç olmadan bunların dilini anlayan, teknik ayrıntılarını çözen, onlardaki sırlara vakıf olan yeni “Sinan’lar ve Yeni Osmanlılar” yetiştirmeliyiz.

Bu gibi konular müfredatlara, eğitim programlarına, derslere gençlerimizin gönüllerine, dimağlarına hatta ruhlarına yerleştirilmedikçe atalarımızın nadide eserlerini turist rehberlerinden öğrenmeye mecbur kalacağız.

Bugünkü durum bundan ibarettir vesselam...
Dularımızla...

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 107

OSMANLI SERGİSİ AÇILDI

Camiiler Haftası dolayısıyla ilimiz Ulu camiinin bahçesinde Osmanlı dönemi sanat eserlerini gösteren bir sergi açtım. Tarafımdan hazırlanan; toplam yirmi iki adet büyük boy panodan oluşan ve yurdumuz coğrafyasının muhtelif yerlerindeki Osmanlı döneminde yapılmış sanat eserlerinin resimlerle anlatıldığı sergimin açılışını il müftüsü Ahmet Çelik yaptı.

Camiiler başta olmak üzere, saraylar, tarihi evler, hat ve tezhip sanatı örnekleri ile mimarlık tarihi eserlerinin yer aldığı renkli fotoğraf ve grafik efektlerle Osmanlı döneminin ihtişamının ve öneminin vurgulandığı serginin açılışında konuşan İl Müftüsü Ahmet Çelik şunları söyledi:

“Bugün burada camiler haftası münasebetiyle hazırlanmış muhteşem bir sergiyi izliyoruz. Gördüğümüz resimler, fotoğraflar ve çizimler

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 108

gerçekten itina ile hazırlanmış. Bu resimlere bakarak altı yüz yıllık şanlı geçmişimizi görmemeye gelmek hakikaten imkânsız. Ecdadımız diğer ülkeler gibi olmayıp dünyaya medeniyet armağan etmiş bir devlettir. Bu itibarla adı imparatorluk değil büyük Osmanlı devletiydi. Tüm hizmetler ve yapılan işler millete armağan edilmiş ve bu da vakıflar aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Osmanlı bir vakıf medeniyetidir. Burada görülen eserlerin hemen hepsi milletindir ve günümüzde bize, bizden de yeni kuşaklara intikal edecektir. Bu büyük medeniyet yeryüzü kültürleri arasında müstesna bir yer işgal etmektedir. Bunu gelecek kuşaklara anlatmak zorundayız. Çocuklarımıza ecdat yadigârı eserleri tanıtmak, onların güzelliğini göstermek ve tanıtmak mecburiyetindeyiz. Bu kıymetli sergiyi hazırlayan Attila Alpay ağabeyimize de çok teşekkür ediyorum.”

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 109

ÖZÜR DİLERİM EY KUDÜS

Özür Dilerim Ey Kudüs....

Ölüm şimdi sessiz bir nehir gibi

ıssızlık içinde

Kırılır kolları taş atan çocukların

Üzgünüm...

Dağlara taşlara meydan okuyan

Çokca İbrahim soylu çocuklara

Masal bile anlatamadım

Sustum ha sustum....

Özür dilerim Ey Kudüs.....

L. Erdoğan

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 110

Her gün biraz daha karmaşıklaşan İsrail-Filistin meselesinin aslında Siyonizmin Dünya üzerindeki yayılması demek olduğunu anlamak için fazla akıllı olmaya gerek yoktur. Bütün dünya ülkeleri iyi-kötü bir hukuk sistemi üzerine oturmuş kendi düzenlerini çekip çevirmekteler. Ama iş İsrail'e gelince bu durum değişmekte karşımıza ikiyüzlü bir hukuk sistemi çıkarılmakta buna da dünyada hiç kimse bir ses edememektedir.

Bunlardan birisi Dünya ve Bm normlarındaki hukuk anlayışı diğeri de Tevrat'a dayalı özel bir hukuk sistemidir. Dışarıya karşı insan haklarını savunmakta, BM kararlarından bahsetmekte ve onun üyesi olmakta, uluslar arası ilişkilerde batı ile birlikte yürümekte fakat kendi çıkarlarına gelince hemen üzerindeki esvapları atıp takkelerini giymekte, zülûflerini salıvererek ellerine kitapların alıp ileri geri sallanmakta ve bir Musevi olduklarını kainata adeta haykırmaktalar.

Bu iki yüzlü güya hukuk anlayışı ülkenin olduğu kadar vatandaşlarının da yaşama biçimi

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 111

ve gayesi olmakta bu kutsal ülküden onları alıkoymaya kimsenin gücü yetmemektedir.

Muharref tevrata göre kendilerine vaat edilen topraklar dedikleri yer bugün işgal etmeye devam etmekte oldukları Filistin ile Anadolu topraklarının da nerede ise yarısıdır.

İncil'de bulunmamasına "rağmen kendilerinden olmayanlara düşmanlık ve kin beslemek ve yine kendilerini her milletin üstünde görmek, hatta kendilerini bütün insanlığın efendisi saymak itina ile büyüttükleri sapık bir mefkûredir.

Tabii onların bütün insanlığa karşı olduğu gibi bizim de onlar için muhtelif tanımlarımız vardır ve bu da İsrail oğullarına karşı çok dikkatli ve tedbirli olmamızı gerektirmektedir.

Bir kere Kudüs ve Filistin hala bir Osmanlı toprağıdır. Kanla, şanla ve şerefle Osmanlı'ya Memluktardan intikal etmiş kutsal bir vatan coğrafyasıdır. Orasının yerli ahalisi Arapların Osmanlı tebaası olmasına karşın İsrailoğullarının hiçbir hakları yoktur.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 112

Bugün oturdukları arazi onlara atalarından kalmış da değildir, para ile satın aldıkları tapuların etrafına beton duvarlar örerek; hesap sorarak taş ata na füze atarak, toprak evlerin üzerine dev tankları sürerek , oluk oluk Müslüman kanı dökerek zorla işgal ettikleri beş yüz yıllık eski anavatanımızdır.

Burada gerçekten özür dilenmesi gereken bizim eski kiblemiz Hz. Ömer' (RA) in ve Sela-haddin Eyyubilerin şehri olan “Mübarek Kudüs” dür.1400 Yıldır Müslüman şehri olan Kudüs Efendimizin SAV miraca yükseldiği yerdir.

Ondan öncede Süleyman Peygamberin ve Saba melikesi Belkıs' ın ülkesidir. Bugün ağlama duvarı denen yerde Hz. Süleyman AS Peygam-berin eseri olan mabedin yegane kalıntısıdır.

Bugün Yahudilerin birer Amerikan askeri gibi donanarak dev tanklarla Konya ovası kadar bir yerde ev-ve katliam yaptıkları ve yakıp yık-tıkları bu aziz kent bugün harabe ve kan gölü halindedir. Müslümanların aziz naaşlarını gömecek bile

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 113

toprakları kalmamıştır. Çünkü hepsi işgal altındadır.

Kudüs utancı sadece Arapların değil elbette ki bütün İslam dünyasıdır. Dünyadaki bir buçuk milyar Müslümanın sadece iki yüz milyonu arap ise yüz seksen milyonu da TÜRK' tür. Tarih önündeki cezai sorumluluk bu toprakları bir hile ile elimizden alanlara ait olmalıdır.

Dolayısıyla özür dilenmesi gereken yer eski kiblemiz olan kutsal ve aziz Mescid-i Aksa'nın Şehri olan Kudüstür.Filistin Arapları değil, Yahu-diler ise hiç değildir.

Hz. Süleyman AS ve Hz.Musa AS da iki büyük İslam Peygamberidir.Yüce Allah-u Azim Üş Şan' ın oluk oluk

Müslüman kanı döken bu katil kabileye böyle bir vaadi de asla yoktur.

Hile ve diplomatik manevralarla elimizden alınan bu şehrin hesabını ne Osmanlı ne de cumhu riyet insanı olarak asla soramadık. Sormak ve konuşmak cesaretini bile gösteremedik.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 114

İşte bizde bu itibarla kendi payımıza düşeni söylüyor ve Lokman Erdoğan' ın yukarıdaki dizelerine aynen katılıyoruz.

Senden özür diliyorum ey kutsal Kudüs...
Sahip çıkamadığım, seni koruyamadığım, Yahudilere kaptırdığım ve seni benden alanlara hesap soramadığım için...

Özür dilerim Ey Kudüs...

Gözyaşlarım ve Dualarımla.....

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 115

POP STAR YARIŞMASI

Ağlayın yavrum ,
Döktüğünüz bu gözyaşları az bile bu iş için...
Ağlayın Oğlum kızım, evladım ağlayın..
Şarkıcı olamadınız,sizi elediler, beğenmediler tüh bir de alay ettiler...

Ağlamanızda da mı olmadı. Yere diz çöktünüz, iki elinizi kavuşturarak ve hicranlı bir sesle bunun adeta ölümden bile beter olduğunu ifade ettiniz. Yere kapandınız. Önlerinde secde ettiniz..Yoo, no'lamaz gibi garip sesler çıkardınız.

Yine mi beğenmediler...

Göz yaşlarınız yüzünüzü yıkadı. Bacak kadar yaşınızla yüzünüze sürdüğünüz boyalar sel oldu aktı ,salya sümüğünüz birbirine karıştı da milyona rezil mi oldunuz...Ama pop star olamadınız öyle mi?

Şu mübarek günlerde göbeğiniz karnınız bağıracağınız açıkta, şarkı söylemeye taa nerelerden geldiniz ve pop star olunca da şana, şöhrete,

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 116

paraya,4x4 jeeplere ,boğazda villalara, yatlara, katlara, atlara, korumalara, bir sürü kocaya veya karıya pardon arkadaşşa mı kavuşacaktınız..

Bu iş; Unkapanı müzik çarşılarından, Mahmutpaşa yokuşlarından geçmeden, kasetleriniz minibüslerde, Kumkapı'nın balık lokantalarında ve meyhanelerde çalınmadan çiğ köfteler yoğurmadan hiç olur mu sandınız.

Hiç mi film seyretmediniz. Köyünden kalkıp gelen elinde sazı ile İstanbul'un "Yüksek kaldırımlarına" düşenleri...

Gazinolardaki Beyoğlu'ndaki abilerinizi, ablalarınızı...

Babaları, babalara gelenleri hiç duymadınız mı ?

Jiletçilik diye bir ehli sanat erbabı nasıl türedi sanıyorsunuz.

Aaah ki ne ah..

Nasıl üzüldüm bilemezsiniz...

Demek ki sizi seçmediler ve birde alay ettiler öyle mi ?

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 117

Komşumuz İslam ülkesi Irakta yaşıtılarınız nasıl yaşıyor biliyor musunuz?

Abd işgali başından beri elli bin suçsuz din kardeşimiz şehit oldu.

Elin conisi kapına postalı ile tekme atarak sabahın köründe namluyu gırtlığına dayayıp seni yatağından sürükleyip evinde direnişçi mi arıyor veya tuttuğu gibi Guantanamo'ya mı götürüyor.Orası mı neresi..(Haritaya bak anlarsın yavrucuğum. Orada hiç pop star yoktur buna eminim..)

Hele geçen yıl bombalarla dümdüz edilen Afganistan da acaba hiç pop star var mı?

Çeçenistan da sizin yaşınızdakilerin silahları soğuktan ellerine yapışmış gözleri ufukta dev tu-polev ağır bombardıman uçaklarını mı düşlüyorlar

Hele Filistin..Hele dünkü Bosna, Hersek,dünkü güneydoğumuz..

Bak mübarek ramazan,birkaç cüz Kur'an okudun mu dedelerine veya şehitlerimize.. Orucunu tutuyor, namazını kılıyor musun?

Mesela Ecdadın Osmanlı'dan haberin var mı ?Hiç Süleymaniye yi gördün mü ? Necip Fazıl' ı

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 118

okudun mu ? Hasan Basri Hazretleri kimdir, bilir misin ?

Bu aziz ülkeye yönelik bir projen var mı?

Bilimde sanatta, teknolojiye, ağır sanayide gerçekleştirilecek bir buluşun, patentin, incelemenin, geliştirmenin veya amatörde olsa bir çabanın;

İlmi bir araştırmanın peşinde misin? Okuyorsan derslerin nasıl?

Hayatını örnek aldığın bir fen adamı ,bir tasavvuf büyüğü, bir kahraman var mı ?

Ülkene yakışır bir insan olmak için pop starlıktan başka düşlediğin bir “hal” yok mu?

Sana adab-ı muaşeret-i,selam vermeyi, topluluk karşısına çıkmayı, argo yerine Türkçe konuşmayı, edebi, görgüyü, adam gibi giyinmeyi, şu mübarek günlerde karnını bacağını göstermemeyi, utanmayı, edebi, hayayı öğretmediler mi?

Hadi içinizde birkaç gayrimüslüm, moskof asıllı filan var ama ya gerisi...

Adam olup da ne yapacaksınız yavrum Pop star olmak varken.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 119

Bu dünyada zaten ne varsa şarkıcılıkta, artistlikte, topculukta,popculukta var..

Düne kadar dayani ölümüne kadar bu ülkenin yıllarca en büyük vergi ve madalya rekortmeni de bir Ermeni’ ydi ve gelmiş-geçmiş en büyük genelev patroniçesiydi

Şu mübarek günlerde ülkemizin, insanlarımızın, yoksullarımızın, ilim ve hilm erbabının hali nicedir diye mübarek Ramazana yakışır programlar yapmak dururken bizleri böyle işlerle meşgul eden mezkur tv kanal’ ını şiddetle protesto ediyor; bu çocuklara “ sizi pop star yapacağız” diye atmadıkları fırça komayan yarışma jürisi ve avanesine de teşekkürler ediyor; ağızlarına sağlık diyorum.

Saygılarımızla...

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 120

SEVGİLİLER GÜNÜNÜ PROTESTO EDİYORUM.!

Bu tür sevgililer günü vb gibi günler ne yazık ki istilacı ve barbar Avrupa kavimlerinin kutladığı St.Valentin isimli bir Hristiyan azizinin ismine izafeten icat edilmiş ;yurdumuzda ise İstanbul Beyoğlun da esnafılık yapan gayrimüslimler tarafından geliştirilerek kültürümüze zorla oturtulmuştur.

Bu geleneğin ve adetin hedef kitlesi ; sayıları Irak ve Afganistan nüfusu kadar yani 28 milyonluk dev bir topluluk olan ve yaşları 1-17 arası olan sevgili yavrularımızdır. Bu çocuklarımızın hayata atılıp para kazanmalarına henüz uzun yıllar vardır. Fakat ceplerinde sevgililerine belki de en pahalı hediye alacak kadar da çok paraları her zaman bulunmaktadır. Paraları yoksa kredi kartları, o da yoksa onları çok seven ve daima iyi harçlık veren büyükbabaları ve büyükanneleri de mutlaka ihtiyaçlarını karşılayacaklardır

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 121

Diğer yanda binlerce esnafta vitrinler süsleyip, afişler hazırlamakta sanki bizim böyle bir geleneğimiz varmış gibi ve bir bayram geliyor-muşçasına çok para kazanmanın derdine düşerek böyle bir furyaya her yıl mutlaka katılmaktadırlar.

Kendilerine sorsalar hiçbir zaman yolunda gitmeyen işleri belki böyle bir gün vesilesiyle bir an olsun canlanacak ve nakit sıkıntıları gidecek ve o gün için rahat nefes alacaklardır.

Bazı tv kanalları mikrofonlarını İstanbul'un taksim meydanının mutlu azınlığına, gayrı meşru yaşamaktan utanmayan sanatçı bozuntularına ve bir kısım ahlaksız insanlarına uzatıp saatlerce röportaj yapacak; kimin kime hangi haram kazançlarıyla ne hediye aldıklarını öğrenmeye ve bu müstesna günü (!) nasıl kutladıklarını bilmeye çalışacaklardır.

Aziz şehrimizin de bütün kafeteryalarında akşama kadar dersleri asarak oturup baba parası ve burslarını yemeye çalışan bir kısım sevgili

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 122

gençlerimiz; karşılarındaki sevgililerine ilanı aşk etmeye çalışacak ve böylece bu mübarek günü(!) idrak etmeye çabalayacaklar ama aynı akşamki mübarek kandil gecesi yine kimselerin umurunda olmayacaktır.

Birde bunun tersini düşünelim. Bizim olmayan böyle bir gelenek yerine Hristiyan avrupa ülkelerinin veya amerika'nın bir şeker bayramımız, bir Hıdrellezi, bir Aşura gününü, bir "Üç aylarımızı veya buna benzer bizim için kutsal ve önemli olan bir zamanı benimsemesi mümkün müdür ? Hatta oraların ahalisi bu vesileler ile birbirlerine hediyeler alsınlar, kutlasınlar veya bir şeyler yapsınlar...

Bunu düşünmesi bile bize mizahi gelmekte ve hemen pek çoğumuz "olur mu canım öyle şey" demektedir. Ama ne yazık ki onların adetleri ve gelenekleri milli kültürümüze öylesine oturmuş veya oturtulmuş ki tersine bile düşünmekten aciz hale gelmişiz..

İnacımızda, sosyal adet ve geleneklerimizde sevgililer günü diye bir şey yoktur.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 123

Türk milletinin bildiği sevgili kavramının muadili "Yar"dir. Ve bu aziz millet sevmeyi de, sevgiyi de , sevgiliyi de-egoist Avrupalıdan- çok daha iyi bilir.

Bizde Mü'min hanımlar ve erkekler önce nişanlanırlar, sonra da evlenirler. Nikah merasimlerinden sonra İslam devletinin çekirdeği ve temelini teşkil eden kutsal aile birliği de böylece kurulmuş olur.

Böyle "arada kalmış" gayrı meşru ilişkiler bize tv dizilerimizin ve avrupanın hediyesidir.(Eski Yeşilçam filmlerindeki konular bile bugünkülerin yanında –vallahi-masum kalmaktadır.)

Bakıyorum da bizim gibi fakir taşra muharrirlerinden ve birkaç bin basan bazı muhafazakar ceridelerinden(gazetelerden) başka buna tavır koyan hiç kimse yok.

On bakanlık bütçesi kadar zengin ve kalabalık olan muhteşem Diyanet işlerimiz bu yılda bu işi birde kandil kutlaması ile birleştirmez mi, insanın çıldırası geliyor adeta...Eğitim sendikaları, Müslüman işadamları,her türlü cemaat, cemiyet ve

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 124

tarikat mensupları ile bin bir türlü hanım dernekleri ve bilumum duyarlı stkları ve bizim gibi düşünen insanlar basın bültenleri de mi yayınlamazlar,hiç mi kimsenin söyleyecek bir sözü yok, niye bu işler kimsenin umurunda değil. Niçin bütün vitrinler, dükkanlar rengarenk çiçekler, çelenkler, hediyelikler ve buna benzer zırıltılarla dolu... Ne oluyor, bayram mı geliyor.Niye gülüyoruz ağlanacak halimize...

Tanzimattan sonrada biz bu filmleri görmedik mi, yüzeli yıl süren seferberlikler sonucu,iki milyon şehit, vererek koca bir hilafet ve saltanat ülkesini, bir Devlet-i Ali' yi hep bu kafirlere benzeme illeti yüzünden kaybetmedik mi

İki tane karanfil , bir tane gülün , ucuzluktan alınmış çin malı masum bir hediye'nin ucu sefalet, zillete, perişanlığa,seferberliklere, esarete ve oradan da cehenneme gider genç beyler ve hanımlar,hatta bir kısım esnaf arkadaşlar...

Unutanlara dün Bulgar,Moskof ve Ermeni mezalimlerini bugün de ,Bosnayı ;Çeçenistanı,

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 125

Filistini, Irak'ı ,Afganistanı,Türkistanı hatta hatta “acı vatandaki” Solingen’leri hatırlatırım.

Sevgililer günü diye bir şeyi kutlayan herkesi ,üç kuruş kazanacağız diye bu kültür yozlaşmasına çanak tutan bir kısım esnafı ve bize karşı çıkan herkesi ama herkesi de şiddetle protesto ediyorum.

Allah CC cümlesine hidayet, şuur ,iman ve izan versin...

Saygılarımla!

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 126

SEVGİLİLER GÜNÜYDÜ

Bu tür-sevgililer günü vb gibi- günler ne yazık ki istilacı ve barbar Avrupa kavimlerinin kutladığı st.Valentin isimli bir Hristiyan azizinin ismine izafeten icat edilmiş ;yurdumuzda ise İstanbul Beyoğlunda esnafılık yapan gayrı Müslimler tarafından geliştirilerek kültürümüze zorla oturtulmuştur.

Bu geleneğin ve adetin hedef kitlesi; sayıları Irak ve Afganistan nüfusu kadar yani 28 milyonluk dev bir topluluk olan ve yaşları 1-17 arası olan sevgili yavrularımızdır. Bu çocuklarımızın hayata atılıp para kazanmalarına henüz uzun yıllar vardır. Fakat ceplerinde sevgililerine belki de en pahalı hediye alacak kadar da çok paraları her zaman bulunmaktadır. Paraları yoksa kredi kartları, o da yoksa onları çok seven büyükbabaları ve büyükanneleri de mutlaka ihtiyaçlarını karşılayacaklardır.

Diğer yanda milyonlarca esnaf ta vitrinler süsleyip ,afişler hazırlamakta sanki bizim böyle bir

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 127

geleneğimiz varmış gibi ve bir bayram geliyormuş çasına çok para kazanmanın derdine düşerek böyle bir furyaya her yıl mutlaka katılmaktadırlar.

Kendilerine sorsalar hiçbir zaman yolunda gitmeyen işleri belki böyle bir gün vesilesiyle bir an olsun canlanacak ve nakit sıkıntıları gidecek ve o gün için rahat nefes alacaklardır.

Bazı tv kanalları mikrofonlarını İstanbul'un mutlu azınlığına, gayrı meşru yaşamaktan utanmayan sanatçı bozuntularına ve ahlaksız insanlarına uzatıp saatlerce röportaj yapacak ; kimin kime hangi haram kazançlarıyla ne marka otomobil aldıklarını öğrenmeye ve bu müstesna günü (!) nasıl kutladıklarını bilmeye çalışacaklardır.

Aziz şehrimizin de bütün kafeteryalarında sigara dumanları içerisinde boğulmalarına aldırma- dan oturup baba parası ve burslarını yemeye çalışan sevgili üniversite gençlerimiz; karşılarındaki sevgililerine ilan aşk etmeye çalışacak ve böylece bu mübarek günü(!) idrak etmeye çabalıyacaklardır.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 128

Birde bunun tersini düşünelim. Bizim olmayan böyle bir gelenek yerine hristiyan Avrupa ülkelerinin veya amerikanın bir şeker bayramını, bir hıdrellezi, bir aşura gününü, bir üç aylarımızı veya buna benzer bizim için kutsal ve önemli olan bir adetimizi benimsemesi mümkün müdür ? Hatta oraların ahalalisi bu vesileler ile birbirlerine hediyeler alsınlar, kutlasınlar veya bir şeyler yapsınlar..

Bunu düşünmesi bile bize mizahi gelmekte ve hemen pek çoğumuz "olur mu canım öyle şey" demektedir. Ama ne yazık ki onların adetleri ve gelenekleri milli kültürümüze öylesine oturmuş veya oturtulmuş ki tersine bile düşünmekten aciz hale gelmişiz..

İnancımızda, sosyal adet ve geleneklerimizde sevgililer günü diye bir şey yoktur. Türk milletinin bildiği sevgili kavramının muadili "Yar"dir Ve bu aziz millet sevmeyi de, sevgiyi de , sevgiliyi de-egoist Avrupalıdan- çok daha iyi bilir.Bizde mü'min hanımlar ve erkekler önce nişanlanırlar, sonra da evlenirler. Nikah merasimlerinden sonra

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 129

İslam devletinin çekirdeği ve temelini teşkil eden kutsal aile birliği de böylece kurulmuş olur.

Böyle "aradakalmış" gayrimeşru ilişkiler bize tv dizilerimizin ve avrupanın hediyesidir.(Eski Yeşilçam filmlerindeki konular bile bugünkülerin yanında –vallahi-masum kalmaktaydı.) Bakıyorum da bizim gibi fakir taşra muharrirlerinden ve birkaç bin basan bazı muhafazakar ceridelerinden başka buna tavır koyan hiç kimse yok.

On bakanlık bütçesi kadar zengin ve kalabalık olan Diyanet işyeri bir çabanın içine giremez mi; eğitim sendikaları,Müslüman işadamları ve bizim gibi düşünen insanlar basın bültenleri de mi yayınlamayazlar,hiç mi kimsenin söyleyecek bir sözü yok...

Tanzimattan sonrada biz bu filmleri görmedik mi,yüzeli yıl süren seferberlikler,iki milyon şehid, koca bir hilafet ve saltanat ülkesini, bir Devlet-i Ali' yi hep bu kafirlere benzeme illeti yüzünden kaybetmedik mi ..

İki tane karanfil , bir tane gülün , ucuzluk pazarından alınmış masum bir hediye'nin ucu

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 130

sefalete, zillete, perişanlığa, esarete ve oradan da cehenneme gider genç beyler ve hanımlar,hatta bir kısım esnaf arkadaşlar...

Unutanlara dün Bulgar, Moskof ve Ermeni mezalimlerini bugün de, Bosnayı ; Çeçenistanı, Afganistanı, hatta hatta acı vatandaki Solingenleri, daha yerdeki kanları kurumamış Gazze' deki şehitleri hatırlatırım.

Sevgililer günü diye bir şeyi kutlayan herkesi, üç kuruş kazanacağız diye bu kültür yozlaşmasına çanak tutan bir kısım esnafı ve bize karşı çıkan herkesi de şiddetle protesto ediyorum.

Allah CC cümlesine hidayet,şuur ve izan versin. Saygılarımla!

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 131

SÜLEYMANİYE

Güzel bir sonbahar akşamıydı.

Bazı işlerim icabı yolumun düştüğü Süleymaniye Camii havalisine geldiğim zaman daha akşam ezanına epey vardı.

Dışarıdaki musluklarda abdestimi aldıktan sonra camiiye girdim. İçeride hiç kimseler yoktu. Mihrab ve minber civarında birkaç ampul yanıyor, içerisi derin bir sessizlik ve huşu içinde bulunuyordu.

Ayakkabılarımı bir kenara bırakarak muazzam ve muhteşem mabedin içinde ilerledim. Bir yandan etrafıma bakınıyor, bir yandan da bu mimarlık şaheserini seyrediyordum. Arkada bulunan granitten mamül dev kolonlardan birisinin dibine oturarak etrafı incelemeye koyuldum. Muazzam ve yüksek kubbe, onu takib eden yarım kubbeler, kemerler, vitraylı pencereler, tezyinat beni hayretler içinde bırakıyordu. Devlet-i Ali'i Osmani'nin en kudretli döneminde inşa edilen bu yapı o kadar sadeydi ki. Mihrabın iki kenarındaki iki seramik

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 132

panodan başka camide doğru dürüst çini yoktu. İstenilse Sultanahmet Camii gibi yirmi bin metrekare çini kullanılabilirdi. Koca Sinan'ın sadeliklerden mürekkep bir güzellik arzuladığı ve bunun da ancak büyük bir tevazuu demek olduğu bu yapıda çok daha iyi anlaşıyordu.

Biraz sonra camiye birkaç kişi daha girdi. Onlarda bu loş ve karanlık mabed içinde hayaletler gibi süzülerek bir kenara iliştiler.

Nihayet ezan okundu. Saf tutmak üzere caminin muhtelif köşelerinden müminler birer birer sükün ederek en öne dizildiler.

Derken imam efendi görüldü. Yazlık açık renk cübbesi ve kavuğuyla bu loşluğun içinde ve bu muhteşem mabedin dekorunda ağır ağır ilerliyor; Çağrı filmindeki aktörler gibi görünüyordu.

- Safları sık ve düzgün turalım ey cemaati Müslimin. Allahın rahmeti üzerinize olsun.

- Amin. O esnada gayriihtiyari her iki tarafa da bakmak ve saf içinde konumumu doğrulamak istedim. Hafifçe eğildim ve gördüklerim karşısında hayrete düştüm. Camide tek bir saf vardı ve onun

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 133

da iki ucunun camiinin her iki duvarına ulaşmadığı görülüyordu. Tahminime göre bu ulu mabette bu akşam vaktinde belki otuz beş-kırk kişi ancak namaza duruyor ve cemaatin de çoğu zenci gençlerden oluşuyordu.

Tekbirimiz alarak namaza başladık.

Böyle bir ibadet anı daha pek yaşamamıştım.

Hemen omzumun yanı başındaki Müslüman kardeşim de siyah deriliydi. Bu hiç de garip değildi. Burası Allahın mabedi ve Türkiye'de bir salatin camiiydi. Herkes gelebilirdi. Kelime-i Şahadet getirip Müslüman olmuş ve bu hak dini benimsemiş herkesin burada ibadet etmeye hakkı vardı. İyi de bizim insanlarımız neredeydi. Müslüman Türkler hangi camiye gitmişlerdi.

Nihayet namaz da, dua da, tesbih de bitti. Hoca efendi mikrofonunu çıkardı. Cemaat yavaş yavaş dağılmaya başlıyordu. Ben bir yandan bu siyah derili, gözlerinin beyazları iyice belirgin, kırmızı dudaklı, iri yarı zencileri inceliyor, bir yandan da büyük bir yeise kapılmış bulunuyordum.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 134

Ülkemin en büyük camisinde, bir akşam vak-tinde neredeyse bomboş bir camideydim. Fakat sanki başka bir memleketteymişim gibi insanlarımızı görememiştim.

Artık hayretimi gizleyemeyecektim. Doğru imamın peşi sıra gittim.

- Selamualeyküm hocam! Ağzınıza sağlık, Allah kabul etsin.

- Ve aleykümselam,cümlemizinkini de!

- İnşallah, hocam bir sorum olacaktı da:

- Buyurun!

-Bu siyah derili zenci kardeşlerimiz nereliler, turist mi bunlar. Beni aydınlatır mısınız? Çok hayretimi mucip oldu da. Sonra cemaat nerede, hava kar değil kış değil, niye kimse yok?

- Siz yabancısınız herhalde.

- Evet öyle sayılır karşıda oturuyorum.

- Her gece bu kadar veya biraz daha az, belki birkaç kişi daha fazla oluyor cemaatimiz. Bizde ağzımız alışmış safları sık ve düzgün tutalım diyoruz ya. Ortada ne saf var ne de kimse gördüğünüz gibi.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 135

- Peki bu zenciler kim?

- Onlar Bengaldeşli ve Sudanlı Müslüman kardeşlerimiz. Aşağıda mercandaki bekâr odalarında, karanlık hanların izbe köşelerinde yaşıyorlar.

- Niye orada yaşıyorlar, niye buradalar ki.

- Ülkemize çalışmaya gelmişler. Camiinin çarşılarındaki dükkanlarında çaydanlık ve polisaj atelyelerinde çalışıyorlar, imalat yapıyor, para kazanıyorlar. Ülkelerindeki işsizlik ve yokluk onları buralara sürüklemiş. Çok temiz insanlar.

- Evet belli, yürüyüşleri bile edebli.

- Eğer onlarda olmasa şu koca Sinan'ın eseri, Muhteşem Kanuni Sultan Süleyman Hanın camii de bomboş kalacak. Allah razı olsun onlardan. Onlar şerefendiriyorlar bu Yüce mabedimizi..

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 136

TARİHİ ÇEVRE VE ESKİ KENT DOKUSU:

1970'li yıllara gelinceye kadar sivil mimarlık tarihi örneklerinin en son ve özgün modellerine sahip ilimiz bugün bu özelliğini tamimiyle kaybetmiş bulunmaktadır.

Eskiden dar sokakları; kerpiçten tek katlı eski evleri, mescidi, çeşmesi, kabristanı, ,damalı döşemeli yaşlı teyzeleri, bacalarında leylekleri, inekleri, tavukları, köpekleri ve taş döşeli sokaklarıyla tipik bir Anadolu kent dokusuna sahip ilimiz; ilk tarihi çevre katliamına kırklı yıllarda uğradı.

Birçok tarihi mabet cemaatsizlikten dolayı satıldı. Kapatılan tekkelerin binaları cemaatleri de dağıldığı için harap olmaya başladı ve medreseler, mahalle mektepleri ile hamamlar da kapandı. Yine bu satış anında nice hüsnü hat levhaları, kıymetli ahşap, minber ve mihraplar, kandiller,antika elyazması kitaplar ,halı ve kilimlerde yağmalanarak müzayedelere gönderildi. Tekke ve medrese bahçelerindeki, camii hazirelerindeki kabirler de yıkıldı. Bütün ilimiz ve ilçelerinde iki yüze yakın

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 137

tasavvuf ehli, derviş, ve ulemanın kabirleri de yok edildi.

Sonra altmışlı yıllara gelindi. Yol genişletme çalışmaları başladı. Sokaklarından o zaman yeni çıkan kamyonların geçemediği gerekçesiyle birçok evin cumbası kesildi. Yeni açılan ve bahçelerin içinden geçen yollar eski evlerin çoğunu ortadan kaldırdı. Asırlık dut ağaçlarını ve dibindeki “dedelerin kabirleri” de silip süpürüldü. (Yetmişli yıllarda yabancı ilim adamlarınca keşfedilen Safranbolu evlerinin açtığı çığır ve İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Tarihi Kürsüsü çevresinde oluşturulan Tarihi Türk Evleri’ ne nihayet sahip çıkma anlayışı gittikçe kuvvetlenmiş bu makalenin yazarı tarafından yüzü aşkın eski Çorum evinin fotoğrafı çekilmiş amatörce arşivlemesi yapılmıştı.)

Hemen akabinde Anıtlar Yüksek Kurulu tescil komisyonunca eski Çorum evlerinin tespiti yapılmış; bu tespit esnasında da çok önemli yapılar gözden kaçırılmış;tarihi olmayan bazı yerler de tarihi kabul edilerek , kapı ve

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 138

duvarlarına sarı plaketter çakılarak koruma altına alınmıştı.

Aradan geçen zaman içinde bu eski evler yani sivil mimarlık örnekleri zamanın tahribi ve atmosfer şartları ile yıkılmaya yüz tutmuş, bazıları yakılmış, bazıları da sahipleri tarafından iyice tahrip edilerek-bir şekilde(!)- tescilden çıkartılmıştı. Dini ve askeri mimarlık örnekleri olan mescit, kale ve köprüler halen kullanıldıkları için tahribe karşı korunmuşlar ve işe yaradıkları için de sürekli onarılmışlardır.(Bunlardan eski sokak çeşmelerinin sayıları bir yirmi yıl önce 35 iken bugün birkaç tane kalmış olması bu işin en üzücü yanını teşkil etmektedir.)

O yıllarda tarafımızdan yetkililerin dikkatini çekmesi için “Tarihi Çorum Evleri” isimli bir fotoğraf sergisi hazırlanmış(1984) ve o zamanki Akbank Sanat Galerisinde sergilenmiş iki yıl sonra Belediye Sanat galerisinde bu sergiler tekrarlanmış ve daha sonra İstanbul da Alarko Holding galerisinde sergilenerek İstanbul Sanat çevrelerine tanıtılmıştı.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 139

Bu çabaların ilk izdüşümü Alaybey sokağındaki Kâtipler Konağı'nın onarımı olmuştur. Sahipleri tarafından geleneksel Çorum Yemekleri lokantası olarak açılmış ve büyük de beğeni toplamıştır. Yıllar sonra yeni sahipleri tarafından onarılan ikinci yapı da Çorum Mevlevi hanesidir. Bugün özel bir mescit halinde bulunmakta ve arada bir kullanılmak tadır.)

Zamanın tahribine uğrayan bazı camilerin orijinal ahşap minareleri yıkılmak zorunda kalmıştır.(Kulaksız Camii ve yıkılarak yeniden ve tam anlamıyla inşa edilen Hamit camii de önemli mescidlerimizdendi.)

Mevcut diğer camilerimiz de zaman içinde değişik onarımlar görmüş, bu onarımlar; yapıların sağlamlıklarını ve kullanılabilirliklerini artırmış olmasına rağmen ahşap kısımlarını tahrip etmiştir. Yenilenen bazı detaylar yağlıboya ile kaplanmış masif çam direkler ve çatıklar(kolon-kiriş) ve abanoz minberler iyice nahoş hale getirilmiştir.

Köy ve kasabalardaki durum da bundan farklı değildir. En çok tarihi evin bulunduğu İskilip'te de

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 140

müellif tarafından 1985 yılında benzer bir çalışma yapılmış ve ilçenin eski hali ile yurdumuzda ender bulunan sıvasız ve üç katlı evleri fotoğraflanmış ve arşivlenmişti. (Bu çalışma 1997 yılında tekrarlanmış ve aynı yıl İskilip'te tertiplenen tarih de İz Bırakan İskilipli Alimler”Sempozyumunda da tebliğ olarak sunulmuş; ertesi yılda Diyanet Vakfı tarafından yayınlanmıştı.)

Son günlerde bu tarihi camilerin bahçelerinde bazı hayır sahipleri tarafından yaptırılan mozaik kaplamalı, zevksiz, nispetsiz ve garip renklerdeki şadırvanlar ile ilimizin muhtelif yerlerine tarihi çeşme diye yaptırılan tuhaf çeşmeler birer kültür ve tarihi çevre kirliliği örneğidir. Buna son dönemin tüm camileri, minareleri, çeşmeleri, mezarlıklardaki taç kapıları da, kabir ve türbeleri de dâhildir.)

Bugün ise birkaç korunmuş yapı, kale ve saat kulesi haricinde bir tarihi çevreden söz etmek artık imkânsız hale gelmiştir.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 141

TAVLA

Ortalığı kavuran güneş batmak üzereydi. Ecabad'a giden karayolunun kenarındaki şirin bir köyün asmalı kahvesinde ahali oturmuş dinleniyordu. Kimi yoldan geçen araçları izliyor, kimisi tv seyrediyor, kimisi nargile tokurdattıyor, kimisi de çay içiyordu. Ortadaki alçak mermer havuzun etrafına serpiştirilmiş masalarda oturanlar yine yorgun ve sıcak bir günün sonunda akşam serinliğini bekliyorlardı.

Bir yolcu otobüsü geçti. Peşinden bir başka özel vasıta. Derken başka bir araç görüldü, sinyallerini yaktı, yavaşladı, yaklaştı ve kahvenin önünde durdu. Bir müddet dışarı çıkmamak için duraklayan yolcular nihayet pencerelerden başlarını uzatıp, çevreyi incelediler. Direksiyondaki; aracın kaputunu açan çubuğu çekti ve aşağı indi, bunu diğeri takip etti. İki orta yaşlı turistti gelenler. Kahveci birkaç adım öne çıktı. Yüksek bir sesle bağırdı.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 142

-Welkam,velkam..Kola var,pepsi var,ayran var.

Nargile içenler,tavla oynayanlar,velhasıl herkes o tarafa dönmüş gelenlere bakıyordu.

-Bunlar turist galiba !

-Tabii turist baksana.

-Yoksa ne işleri var burada.

-Ne olacak dedelerinin mezarlarını ziyarete geldiler. Başka neden gelsinler ki

-Bunlar İngiliz, çocuklar,

-Nereden anladın Gazi dede.

-Birde soruyorsun,Gazi Deden elli yıl önce kimlerle çarpıştı, burada..

-Elbette tanır,insan dostunu da tanır düşmanını da.

-Öyle değil mi Gazi dede.

-Öyledir İnşallah,Allahualem..

Turistler ilerlediler,kadın olanı etrafa bakınırken kahveci koca bir maşrapa su ile yanında belirdi.. Araç su kaynatmıştı. Radyatör kapağından buhar çıkıyordu. Durum anlaşılmıştı.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 143

-Ben var şok teşekkür etmek.

-Birşey değil , buyrun,velkam, cold cola,soğuk ayran,türkîş kafi..

Kahvenin önündeki çeşmede yüzlerini yıkadılar, birkaç köylü ayağa kalktı, içeri buyur etti. Bir tanesi ellerini sıktı. Herkes kendince bir şeyler söyledi. Ortadaki havuzun kenarına, kahvenin en serin yerine oturttular misafirleri.

Herkes merakla bakıyordu gelenlere. Hâlbuki turistlere alışkındılar. Hemen her sene binlercesi gelir, harp sahalarını ve abideleri ziyaret eder,köyden alışveriş yapar,burada oturur dinlenir,sonra da giderlerdi.

-Biğğ kola and biğ türkîş kafi,please.

-Okey, mr. Allright kafi sade mi olsun, normal?

-Sağde,sağde,su da,cold water,

Kalabalığın ilgisi misafirlerden yavaş yavaş çekildi. Onlarda rahat rahat serinlemeli ve misafirperverlikte bir kusur edilmemeliydi.

-Where are you came from, Mr.?

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 144

Birden bütün başlar havuzun öbür başında
tavla oynayan Gazi Dede' ye döndü.
Turist birden silkindi,şaşkındı.
-Ooo,Yeaa.Good, We came from İstanbul.!
-Why?
-Visiting , For memory ,For my dads grave..
Kimse şaşkınlığını üzerinden atamamıştı
-Vay Gazi Dedem ingilizce de biliyormuş.
-Biliyormuş da bizim haberimiz yokmuş.
-Ne dedi bu gavur Gazi Dede.
-Büyükbabasının mezarını ziyarete gelmiş.
-Sen nereden biliyorsun İngilizceyi dede, Ya,
-I.cihan harbinde bizi Glasgowa, bunların
memleketine gemi almaya gönderdilerdi. O
zamanki harbiye-i umumi reisi Enver paşaydı.
Orada üç ay kaldık ve kurs gördük. Bende
çarkçibaşıydım.
İstanbul da idadiyi bitirmiştım.Harp çıkınca
askere çağrıldım. Sonra muharebe başlayınca
vermeye yanaşmadılar,halbuki parasını ödemiştik,,
bizde kalkıp gelip harbe katıldık. Hepsi bu.
-Vay amma hikaye ha, roman gibi.

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 145

-Bu konuya film çevrilir be Gazi Dede..
-Susun bakayım, edepsizlik etmeyin. Şurada
misafirlerimiz de var.
-Bırak çocukları, sevdiklerinden böyle
yapıyorlar. Benim bir şikâyetim yok.
-Tabii, biz bu günleri onlara
borçluyuz.Benden bir çay Gazi Dede'me..
-Allah uzun ömürler sıhhat ve afiyetler versin.
-Seni başımızdan ve köyümüzden eksik
etmesin.
-Amiin.!
Turistlerin biraz dinlendikleri her hallerinden
belliydi. Dede onlara da İngilizce olarak durumu
anlattı. Sonra karşısındaki ile tavlaya kaldığı
yerden devam etmeye koyuldu. Turistlerin
şaşkınıkları ve hayranlıkları daha da artmıştı.
Nihayet kahveci kola ve kahveyi getirdi..
Bir ara erkek İngiliz'in tavlaya aşına olduğu
anlaşıldı. Çünkü oturduğu sandalyeyi biraz
çekerek dedenin masasına yaklaştırmış,, hem
kahvesinden bir yudum alıyor; hem de dedeyi
izliyordu

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 146

Köyün en yaşlı insanı ve bir Çanakkale gazi-siydi. Yaşı yetmiş geçeli çok olmuştu. Sempatik cana yakın bir ihtiyardı. Bastonuna dayanarak hemen her gün bu kahveye gelir, önüne gelenle tavla oynar, herkesi yener, çayını içer ve akşam namazında tam ezan okunurken de giderdi. Öyle ki birkaç gün kahveye gelmese hemen merak eder ve evine yollanır halini sorarlardı

Nihayet tavla bitti. Oynadığı köylü yenilmişti. Saf saf dedeye bakıyordu.

-Benden bir çay dedeme..Vallahi pes.Bu yaşta bu zeka..Maşaallah...

-Eyvallah, sende dikkatli oynasaydın.

Kahveci çayı getirdi.

Turistler merak içindeydi. İngilizce konuşan ihtiyar bir tavla ustasıydı.

-Sen var benle oynamak, bekgamın.

-okey, mr, sitdown, wait a minute, I, m drinking tea, my tea time, now.

-allright ,I 'm waitin here

Ortalık derin bir sessizliğe bürünmüştü. Gazi Dede keyifle çayını yudumluyordu.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 147

Rakibi de kalktı, aracına doğru ilerledi otomobilinin suyunu koydu, radyatörün kapağını kapattı. Hanımı da aracın içini yerleştirmeye koyulmuştu.

-Yes Sir, I, m Okey. Lets play the backgammon.

-Okey, I am ready,

Güneş iyice köyün arkasındaki dağlara gömülüyor, hafif hafif esen bir meltem asmalı kahvenin çardağına hoş bir serinlik getiriyordu.

Nihayet oyun başladı. Bütün köylü halka olmuş, sandalyelerini dizmiş oyunu seyrediyorlardı.

-Şeş!

-Five!

-Düşeş

-Gate,

-okey

-Yek,

Asrın maçıydı sanki. Nefesler tutulmuş, gözler bu iki oyuncuya kilitlenmiş, dikkatler yoğunlaşmış, kaşlar çatılmıştı..

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 148

Epey bir zaman geçti. Oyun öyle güzel gidiyordu ki İngiliz' in de yaman olduğu anlaşıldı.

Nihayet bir gürültü koptu. Gazi Dede son pulu hızla tavlaya indirdi . ve "tuuş" diyerek oyunun bittiğini ve zaferini ilan etti.

İngiliz şaşkıındı, nasıl bu kadar çabuk ve güzel yenilmişti. Hala şoktaydı, adeta dili tutulmuştu.

-Dede kazandı.Yendi İngiliz'i.

-Evet, İngiliz mağlup,

-Hayret, Bravo Dede ,Ya.

-Maaşallah Dede,Maaşalah..

Gazi Dede havuzun kenarına astığı bastonunu aldı ve ayağa kalktı. Bir eliyle bastonuna dayanırken bir eliyle de tavlayı kapattı.

-Give me your hand !

İngiliz elini uzattı ve sıkacak zannetti. Dede tavlayı koltuğunun altına sokarak.

-Take your backgamın(tavlanı al),geçmiş olsun.its okey.dedi..

Herkes şaşkınlık içindeydi. Kalabalıktan ve İngiliz'den çıt çıkmıyordu. Dede yeleşinin cebinden köstekli saatini çıkardı ve baktı. İlerde

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 149

köyde minareden ezan sesi yükseliyordu. Sonra kalabalığa döndü. Yaşlı Çanakkale gazisinin ağzından dökülen cümleler kahvenin ortasında bir top gibi patladı.

-Biz bunlara burada yenilmedik, tavlada mı yenileceğiz?

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 150

TEL

Lise yıllarımdı. Bir ziraatçı olan babam görevi icabı sık sık köylere gider; özellikle yaz tatillerinde bende onunla gider; değişik yerler görür, insanlarla tanışır, oyalanırdım.

Şehrin sıkıcı atmosferinden çıkıp yeşil ormanlara, papatyalarla kaplı dağlara, gelincik dolu ovalara gitmek beni çok mutlu ederdi. Hele gittiğimiz köylerde kaldığımız geceler yıldızları seyreder, şehirdeki evimizden niye bu kadar çok ve parlak görünen mediklerini merak ederdim.

Bir gün yine sabah erkenden yola çıkmıştık. Bu sefer pirinç ekimi yapılan bölgelere, çeltik tarlalarına gidecek orada inceleme yapacaktık.

Aracımız keskin virajlarla dolu dağlara tırmanarak akarsuların içinden ve dere yataklarından geçiyor, arada sırada tek ayağını kaldırmış leylekler kırmızı gagalarıyla yol boyunca bizleri selamlıyorlardı.

O gün epey yol gittiğimizi geniş ve uçsuz bucaksız bir ovaya gelince anladım. Şehirden ne

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 151

kadar uzaklaşmıştık kim bilir. Araçtan indik. Benim ise her tarafım uyuşmuştu. Zorlukla birkaç adım atıp kendimi toparladıktan sonra etrafıma baktı. Burası bir çeltik tarlası idi. Pirinç ekimi yapılıyordu. Babam:

-İşte o çok sevdiğin pilav var ya; onun pirinci işte burada böyle ve ne zorluklarla yetişiyor. Görüyor musun? Dedi. Hayretler içindeydim. Ben pirincin sulak yerde yetiştiğini, ekilen yerlere çeltik denildiğini okumuş, duymuş ve dinlemiştim ama insanların böyle paçalarını sıvamış suyun ve çamurun içinde yüzdüklerini de hiç görmemişim. Saatlerce suyun içindeydiler. Bu iş yani pirinç tarımı ne kadar da zahmetliymiş meğer diye düşündüm.

Hem belleri ağrımıyor muydu, öyle saatlerce elleri ve ayakları suda durarak bir şeyler yapmak çalışmak çabalamak ne kadar zordu Yarabbi! Ben bunları düşünürken babamın yanındaki köylülerle uzaklaştığını ve benimde bir kenarda kalakaldığımı fark ettim. Hemen önümde çok yaşlı bir kadın eğilmiş suyun içinde bir şeyler yapıyordu.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 152

-Hoş gelmişsiniz oğlum,sağa söylüyom.
Heeey! Hoş geldiniz!

-Aa özür dilerim teyze, dalmışım, Hoş bulduk. Kolay gelsin, nasılsınız.

-Nassı olalım işte Allaha şükür, yuvarlanıp gidiyoruz, görüyorsun suyun içindeyiz. Eğmek parası.

Yaşını tahmin edememiştim. Sordum.
Annemden birkaç yaşta küçük olmasına rağmen ama öyle yaşlı gösteriyordu ki. Yüzü kırışmış, başörtüsünün kenarından görünen bir tutam saç da bembeyaz olmuştu. Bir yandan çalışıyor bir yandan da benimle konuşuyordu.

-Okuyonmu?

-Evet,

-Nerede?

-Liseyi bitirdim bu sene.

-Afferim.

-Okuyup da ne olacaksın?

-Bakalım, doktor olmak istiyorum.

-İnşallah , Allah CC yardımcın olsun.

-Amin teyze ,cümlemizin.Sizlerinde.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 153

Yaptığınız iş ne kadar zor teyze, ben pirinç ekiminin bu kadar zor olduğunu bilmiyordum!

-Ne sanırsın ya, bir avuç pirinç için bir ömür veriyoz burda, dabanlarımız, avuçlarımız suyun içinde.

-Bende zannediyordum ki bu iş.

-Gordün işte, sanıldığı kadar goley değil.

-Hem hangi iş goley ki. İnsana öyle hemen ekmek vemiyorlar bu dünyada.

-Biliyon mu?

-Neyi Teyze?

-Geçenlerde bizim komşu Hatce gadının torunları geldi Alamanya' dan.Guççük iki oğlan , pirinci de, yomurtayı da pavlikada yapıyor sanıyorlarmış. Hele tavukların boynuna ip takıp da it gibi sürümeye galkmadılar mı?

-Gule gule öldüydük. Heleççik bebeğin biri yımirtayı tavıktan çıkarken görmüş .Bi daha ikisine de yımığta yediremedik.

-Ne bilsinler bebekler,gavır ellerinde büyüyünce öğle oluyo. Cahallık işte. İkimizde gülüştük

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 154

-Ayran içen mi?

-Zahmet vermeyeyim,hem işiniz de var.

-Hazır zaten oğlum, şimdi alır gelirim.

Doğruldu, çamurun içinde zorlukla ilerledi.

Bir kenardaki eşyalarının bulunduğu yere çıktı.

Biraz sonra elinde bir tas ayranla geldi.

-Buyur bakelim güççük beey.

-Sağ ol teyze!

-Allah razı olsun, susamıştım. Çok makbule geçti. Eline sağlık.

-Afiyet olsun . Bi daha veremmi?

-Yok kafi geldi, teşekkür ederim, ölmüşlerinizin canına değsin.

-İyi para kazanıyormusun bari teyze. Bu kadar zor bir iş karşılığında.

-Ne gezer evlat, garınımızı zor doyuruyoz.

-Mesela bugün mayış günü, yarın elimizde heç para galmayacak, tuza gaza, şeker,una hep zam yaptılar. Kimse bizi düşünmüyo,heç düşünmüyo.

-Neden teyze.Annem hep pirincin pahalı olduğunu söyler. Tanesini tabakta bırakmayın der. Bir taneye bin melaïke hizmet ediyormuş der.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 155

-Orada öyle ama tarlada para etmiyo.

-Mesela bugün maaşınla ne yapacaksın teyze, nerelere dağıtacaksın.

-Tel alacağım.

-Ne teli?

Cevap vermedi, birden düşüncelere daldığını hissettim, hem çapa sallıyor hem de içini çekiyordu. Birden doğruldu. Bana döndü.

-Anan bunun bir tanesine bin melaïke hizmet ediyormuş diyo, he.

-Evet teyze!

-Anan doğru söylemiş,gutlu kadınmış.Biliyo.

-Hem sen melaïke gordün mü heç?

-Yoo , nereden göreyim. Onlar görülmez ki?

-Gorülür, gorülür.Benim yavrım da melaïke gibiydi.

-Ne oldu yavrunuza?

-Ne sen sor ,ne ben söyleyim?

-Ne oldu teyze?

Gözleri yaşarmaya başlamıştı. Elindeki çapayı bıraktı. Kolunun tersiyle gözlerini silmeye çalıştı. İçin için ağlıyordu. Birden kendimi suçlu

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 156

hissettim.Yarasını deşmişdim. Kimbilir oğluna ne olmuştu. Neydi ızdırabı?

-Sefillik, fukaralık işte. Yıllarca bu işten garnımızı zor doyurduk. Bir kenara üç-beş kuruş artırıpda evimizin pencerelerine bir tel takamadık.

-Ne teli teyze? Haa,demin söyleyecektiniz de.

-Hani şu sinek girmesin diye satılan teller varya? Göz göz,delik delik.

-Evet, anladım.

-İşte para bulupda bir teli bulamadık.

Fakirliğin gözü kör olsun. Buralarda çok olur. Aha bu çamırın yüzünden . Sivrisinek soktu da, sıtma oldu ve öldü zavallı yavrım. İşte o bir pirinç tanesine hizmet edenlerden birisi de benim melaike oğlumdu , annadın mı?

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 157

YARDIM

Uzun bir masanın etrafına dizilmiş çok sayıda subay oldukça gizli ve harareti bir toplantı yapıyordu. Konu Amerikan Yardımıydı ve Amerika'dan olduğu gibi diğer ülkelerden de farklı yüksek rütbelerde çok sayıda subay vardı.

Göğsü yıldız ve madalyalarla süslü yaşlı paşalar gümüş saplı bastonlarına dayanmış topluluğu dinliyorlar, belli ki gözlemci olarak bulunuyorlardı. Vietnam'da ve körfez harekâtlarına katılan subaylar birer birer kürsüye çıkıyor, topluluğa film gösterileri eşliğinde bir şeyler anlatıyorlardı.

Gündemdeki konu Amerikan yardımının önemi üzerinde merkezleniyor ve Nato'ya üye ülkelerin yükümlülüklerini tam yerine getirmediğinden yakınılıyordu. Birleşik devletler ordusundaki her bir asker için Amerikan hükümetinin ne kadar para harcadığı anlatılıyor

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 158

bunun dörtte biri kadar bile diğer Nato ülkelerinin harcama yapmadığından yakınılıyordu.

Her zamanki gibi Nato içinde Amerika'yı ve onun çıkarlarını öne çıkaran bir toplantı yapılıyordu. Yine her zaman olduğu gibi kararlar onun aleyhine alınacak ve sam amca her zaman her yerde olduğu gibi burada da galip gelecekti.

Bir an her şeyi göze alıp bu kadar kurmay subay, emekli Nato generalleri ve kuvvet komutanları varken kalkıp: "Bosna'da dört yüz bin kişi ölürken, altmış bin kadının ırzına geçilir, elli bin küçük çocuk öldürülür, pazar yerine atılan bir havan mermisi ile Müslümanlar paramparça edilirken neredeydiniz? Oradaki komutanınızın Sırplarla kadeh kaldırırken çektiği bu fotoğrafta mı yalan" diye sormak geldi? " İkiz kuleler bahanesiyle yerle bir ettiğiniz fakir Afganistan'daki üç bin masum ailenin ailesine tazminat ödediniz mi? Olayların baş sorumlusunun mossad olduğu anlaşıldıktan sonra neden bu ülkeden çekilmediniz.

Attığınız yardım paketleri misket bombaları ile neden aynı renkтейdi. Bunları mayınlı bölgelere

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 159

atarak, fakir kadın ve çocukların o bölgeye hücum etmelerini sağlayıp paketlerin açılması neticesi havaya uçarak parçalanıyor sizde böylece bölgeyi mayından temizliyordunuz.

Siz mi adalet dağıtıyorsunuz, bütün bunlar olup biterken nasıl insan haklarından bahsediyorsunuz. Bizimde istihbaratımız yok mu? O Müslüman ülkeyi siz uydudan seyrediyorsunuz ama bizim orada yaşayan binlerce vatandaşımız, akrabamız, tüccarımız öğrencimiz var. Sizden çok daha kolay o ülkeye girip çıkıyoruz. Bilgi ve haber alıyoruz anlattıklarınızın hepsi ama hepsi yalan şimdi de gözümüzün içine bakarak bizleri kandırmaya uğraşıyorsunuz. Nato bütçesine yaptığımız katkıyı ülkemize aktarsak her yıl beş baraj inşa ederiz. Üstelik faydalandığınız üslerden de yıllarca İslam dünyasına saldırdınız ve Müslüman kanı akıttınız. Üstelik bu antlaşma sadece komünistlere karşı kurulmuştu, komünizim bitti. Bu seferde onların başı Rusya'yı pakta almaya çalışıyorsunuz. Komünizme karşı kurulan bu

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 160

antlaşma şimdi kime karşı ve neyi savunuyor, sizin çıkarlarınızı değil mi ?"

İçinden bunları söyledi, haykırdı, haykırdı durdu. Gözleri doldu, bombalanan Kabil, iki yüz bin Şehit veren Irak, masum Sudan, Bosna, Kosova birer film şeridi gibi geçti gözünün önünden. Bu haramilere söylenecek o kadar çok söz vardı ki. Oturduğu yerden Üstlerine baktı, onlarda başları önlerinde susuyorlardı. Hem susmasalar ne yapacaklardı ki. Arkalarında meclis ve halk desteği yoktu ki. Ülke gençliği Amerikan gençliği gibi giyiniyor, Amerikan sigarası yerli sigaradan çok tüketiliyor, onların müziği dinleniyor, onların lisanı konuşuluyordu. Hele büyük kentlerdeki tabelalar ve tüketim merkezleri adete birer küçük Amerika idi. Bu kadar bu ülkenin ve yaşantısının hayranı uyuşmuş bir halk kitlesi varken kime karşı çıkabileceklerdi ki.

Yarın sevgililer günü, öbür gün cadılar bayramı, kolası, hamburgeri, sineması, cazı, sazı ve bilumum kepezelikleriyle küçük Amerika olmuştu ülkesi.

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 161

Yutkundu, yutkundu. Boyun damarları gerilmiş başına ağrılar girmişti. İçinden böyle bir güne lanetler okuyordu. İşte, kalkıp taa İngiltere'den iki ay deniz yolculuğundan sonra gelerek Çanakkale'den geçmeye kalkışan İngiliz ordusunun subayları. Anadolu'yu bir baştan bir başa geçerek taa Maraş'a kadar gelen ülkedeki Ermeni ile birlikte yapmadığı katliam bırakmayan Fransızlar. Libya'yı otuz yıl haraca kesen ve ülkeyi dikenli tellerle çeviren Akdeniz'imizin ve bizim eski Trablusgarp'ın işgalcisi İtalyanlar, İzmir'i yakan ve 9 Eylül'le denize döktüğümüz Yunanlılar Çeçenlerin ve Kafkas Müslümanlarının katili Ruslar. Bizi birinci dünya harbine sokan Almanlar. İşte bütün düşmanlar oradaydı. Şimdi biraz sonra bu hainlerle eller sıkılacak, kadehler kaldırılacaktı.

Afganistan'da beş bin masum sivil kadın, ihtiyar ve çocuk şu mübarek Ramazan günlerinde dev ağır bombardıman uçaklarından yağan birer tonluk bombalarla şehit edilmişti. Bir köyün yok olmasına bir bomba yetiyordu. Toprak evlerde

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 162

çamur sıvanmış camilerde dua eden müminler paramparça ediliyordu. Şimdi de kalkmış operasyonun başarısı diye konuşuluyor ve birbirlerini tebrik ediyorlardı. Allah'ım! Bu ne acı bir şeydi. Bunları bilmek, bunları hissetmek ve hiçbir şey yapamamak ne kadar acıydı. Yine üstlerine baktı, hepsinin başı önündeydi. Birden bir karışıklık oldu. Kürsüdeki sarışın ve uzun boylu Amerikalı bu sefer, evet bu sefer Türkleri hedef alarak konuşuyor ve Amerikan yardımı olmazsa Türkiye'nin hiç bir şey yapamayacağını savunuyordu.

Ağzını yayarak yaptığı konuşmasına büyük bir gurur ve kibirle devam etti. Senelerdir hemen her marka silahı Türkiye'ye vermişler ve Türkiye'de sadece cephaneye yapabilmış, yüksek teknolojiyi bir türlü yakalayamamıştı. Hele Türkiye diğer Nato ülkelerine nazaran askerine en az para harcayan ülke konumundaydı. Oturduğu yerden üstlerine baktı, komutanı not alıyordu. Belli ki biraz sonra cevap hakkı ülkesine gelecekti. Patavatsız ve şımarık Amerikalıyı büyük bir

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 163

kızgınlıkla dinledi. Burası böyle bir Nato toplantı değil de bir cephe olsaydı, gösterirdi bunlara ama.

Sorular soruyordu devamlı Amerikalı ve Türkiye'nin bunları cevaplamasını istiyordu. Sonra konuşması bitti topluluğu selamladı ve yerine oturdu. Salonda buz gibi bir hava esiyordu. Herkes Türk delegasyonunun ne diyeceğini merak ediyordu. Komutanı kendisine baktı, gözüyle "sen cevaplayacaksın" diye bir işaret yaptı ve arkasına yaslandı.

Uzun masanın çevresindeki heyetin ikinci halkasındaydı. Oturduğu yerden kalktı. Komutanına baktı. Üstü" sana güveniyorum" der gibiydi. İlerdi, Kürsüye geldi. Amerikalı için yapılan alkışlar hala devam ediyordu. Bir an onların dinmesini bekledi. Topluluğu selamladı. Onlara insan haklarından merhametten bahsetmeyecekti. Sivil bir toplantıda olsa ve sahipsiz sokak köpeklerine gösterilmesi gereken merhametten bahsetse gözleri yaşaracak olan bu insanlara bir ders vermeliydi. Öksürdü. Salona

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 164

birden bir sessizlik hakim oldu. Sol kenarda oturan simültan tercümanlara baktı.

-Her kullandığım kelimeyi çok dikkatli tercüme edeceğinizi umarım. Dedi.

-Size bir araştırma takdim ediyorum.

On yıl önce yapılmış ve burada her Türk ailesinin askerdeki oğluna kaç dolar gönderdiğini yazıyor. Daha Türk annelerinin elleriyle ördüğü çoraplar, yün fanilalar veya başka iç giyimleri kayıtlı değil. Araştırmalar; sadece ülkemın askerdeki oğlunu düşünen yegâne memleket olduğunu gösteriyor, yapılan harcama da Amerikan ordusunun harcamasına yakın. Memleketimin savunma bütçesinin ise nerede ise dörtte biri.

-İtiraz ediyorum, bu araştırmayı kim yapmış.

-Natonun yaptığı resmi bir araştırmadır bu rapor ve dönemin geneltkurmay başkanı A.Haıg' in emriyle 1975 de yapılmış.

-Olabilir. Fazla önemli değil.

-Ama demin aksini söylüyordunuz.

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 165

-Peki, öyleyse, söyler misiniz bana. Amerikan yardımı askeri kredisi, teknolojisi, silahları olmazsa nasıl savaşıacaksınız? Bir savaşta ne yapacaksınız?

-Bizim çok önemli bir aracımız vardır. Sulh zamanlarında da çok iş görürdü ama esas harpte kullanırız onu. İki tekerleği vardır. Motoru yoktur. Muazzam silah ve cephane taşır, giderken de korkunç sesler çıkarır. Özellikle geceleri ay ışığında daha çok yol alır. Bir harp olursa onları sakladığımız yerlerden çıkaracak ve yine kullanacağız.

-...

-Onu bazen yürütmek için öküzleri kullanırız. Olmazsa insanlarımız çeker. Her iklimde çalışır yani gider. Biz ona kağını diyoruz. Binlercesi vardır ülkemizin her köşesinde. Ve biz o kağınılarla kovduk vaktiyle ülkemizi işgal eden dedelerinizi. Buna da inanmazsınız işte İngiliz, Fransız, İtalyan, Yunan ve Rus delegeleri burada. Sorun onlara, Haydi. öyle değil mi?

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 166

TEZİMİZ

Tezimiz ,Çorum'un “nev’i Şahsına münhasır” veya “özgün” niteliklerini, etnoğrafyasını, folklorünü bir kere daha tebarüz ettirmek ; bunun Anadolu Medeniyeti içerisindeki yerini ve önemini ortaya koymak amacını taşımaktadır.

Öteden beri Antik Hitit Medeniyetinin gölgesinde kalarak son yıllarda artan turizm potansiyelinden de böylelikle istifade edememiş; öte yandan saf, duru ve yerel kültür değerlerini de daima içinde barındırmış olan Çorum’u bir kere tanımak ve tanıtmak arzusundayız.

Takdir edilmelidir ki bir bölgenin tüm yönleriyle araştırılması, tarih içindeki rolünün ortaya konması ve varsa onu diğerlerinden ayıran özelliklerin anlatılması pek kolay bir iş değildir. Yıllara ve ciltlere sığmayacak zengin bir kültürü tevarüs etmiş olan Anadolu’yu sadece kültürel olarak ele almak bile çok geniş ve kapsamlı araştırmalar ile olağanüstü çabalar gerektirecektir.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 167

Yurdumuzda etnografya ,dil ve edebiyat, sosyal adet ve ananeler ,halk oyunları ve folklor, antropoloji, el sanatları, yaşayan adet ve gelenekler ile ve hatta Anadolu mimarlık ve sanat Tarihi üzerinde yeterli çalışmaların yapıldığı; arşivlerin gereğince incelendiği,mevcutların envanterinin çıkarıldığı, tasnife alındığı kanaatinde değiliz. Hatta ülkemizin tanıtımı ve turizm politikası bile Ege ve Akdeniz’deki iklim ve doğa güzelliklerimiz ile bizden önceki uygarlıkların antik medeniyetlerine odaklanmış bir şekilde seyretmeye devam etmektedir. Bütün bunların tabii bir sonucu olarak İç Anadolu Müslüman Türk Medeniyeti daima gölgede kalmış; yeterince aydınlatılamamış, anlatılamamış, öğretilmemiş hatta anlaşılamamış bulunmaktadır.

Antik Hitit medeniyeti üzerinde yeteri kadar çalışma yapılmıştır kanaatindeyiz. Belki kazılar ve yeni eserlerin ve yerleşim birimleri ile arkeolojik buluntuların ele geçirilmesi uzun yıllar alabilir. Hatta yurdumuzdaki müzelerin hemen pek çoğu antik çağlara ait malzeme ile dolu olmasına rağmen

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 168

Anadolu'muz dünyanın en büyük canlı ve hala yaşayan bir açık hava müzesi olarak fark edilmeyi beklemektedir.

Çorum' un ve Anadolu'nun yeni sahibi Müslüman Türkler' dir ve bu uğrunda kan dökerek ve büyük bir bedel ödeyerek sahip olduğumuz bir nimet ve aynı zamanda da anavatanımız ve yurdumuzdur. Bunu yeterince anlamak, tanımak ve tanıtmak, yeryüzü kültürleri arasındaki layık olduğu şanlı yerine ve “asrın idrakine” oturtmak borcumuz olmalıdır.

Böylece iddiamız odur ki :

Çorum ve havalisinde tevarüs eden bu iç anadolu medeniyeti;

Ülkemizdeki diğer bölgelere kıyasla çok daha saf ve bakir etnoğrafya unsurları ile Orta asyadaki anavatanımızdan gelen özgün ve nev'i şahsına münhasır değerleri ihtiva etmektedir.

Bu köklerin üzerinde taşıdıkları hususiyetler yeni yurdumuzun havası suyu ve toprağı ile yoğrularak şekillenmiş ve hem vatanımızın hem de

CORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 169

dünyanın en doğru ve güzel uygarlığını ortaya çıkarmıştır..

Ülkemizin diğer köşe ve bucaklarının kültür ve medeniyet adına tescili ve çıkış noktası hatta batıya uzanması hep orta ve iç anadolu eliyle olmuştur.

Bugünkü mesahamızın dört katı kadar büyük Devlet-i Ali Osmani medeniyetinin kalbi ,acıları ve özü hep burada kalmış;onun devamı olan devlet yeniden burada kurulmuş; yeni Türk ve İslam Medeniyeti ;modern Türkiye Cumhuriyeti olarak burada şekillenmiştir.

İslamın potasında eriyen nice kabile, millet veya insan topluluklarının kültür cevherleri bizden önceki antik çağların kalıntılarıyla ve mirasıyla hem hal olmuş ve ortaya bugünkü özgün “Anadolu Medeniyeti” çıkmıştır.

İşte bu medeniyet içesirisde Çorum saflığını daima korumuş orta asya cevherlerini ve asil doğrularını daima muhafaza etmiştir. Bunun sebepleri şunlardır :

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 170

Orta asya oğuz boylarının doğrudan gelip yerleştiği son vatandır.1071 de kapıları açılan ve 1096 da son haçlı seferinden sonra artık ebediyyen bizim olan ve dünya durdukça da bizim olacak olan “Ana Vatanımız” olmasıdır

Büyük göç yolları ve ticari güzergahlar üzerinde olmayıp sefer yolları üzerindeki askeri bir menzil de değildir .

Ezici bir düşman hakimiyetinde uzun zaman kalmamıştır. Bünyesinde gayrimüslüm unsurları fazla ve uzun zaman barındırmamıştır. (Bu unsurlar şehrin kültür,adet ve gelenekleri üzerinde hiç etkili olamamışlar; sadece ticaret, sanat ve zanaatla uğraşmışlardır.) Yakınında veya sınırlarında kültür etkileşimine gireceği farklı bir millet veya başka bir devlet yoktur.

Lisanını, ibadetini ,yaşantısını yasaklayacak bir dış tehdit almamıştır.

Büyük göçler ve istilalarla demografik yapısı değişmemiştir.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 171

Cumhuriyetin ilanından sonra da bu içe kapanık ve ketum halini sürdürmüştür.

Yeni devletin başkentine bu kadar yakın olması nerede ise hiç bir avantaj sağlamamıştır.21.yüzyılda havaalanı ve demiryolu yoktur.Ana karayolları bile hala tek şeritir. Devletin yegane yatırımı seksen yıldır iki fabrikadan ibarettir.(Şeker ve Çimento Fabrikası).

Okuma yazma oranı ülkemizin en yüksek seviyede olan ilidir. Cumhuriyetten önce en uzun askerlik yapanların(iskilip 9-14 yıl) ve en çok gidip de dönmeyenlerinin olduğu bir kahramanlar ve yiğitler şehirdir.

Osmanlı'nın ve yeni cumhuriyetin bir sürgün yeridir. Isyancıların mesken tuttuğu ama aynı zamanda Milli mücadelenin kilit isimlerinin de yetiştiği bir fakir beldedir.

Dünyaya asırlar boyu açılan tek kapısı Samsun vilayetidir.Bütün ihtiyaçlarını oradan karşılamıştır.

Bugün ise görünüşte büyük metropollerin herhangi bir semtinden farkı olmayan; en çok

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 172

ortaklıklı şirketlerin bulunduğu,kendi yağı ile kavrulmaya çalışan, kendini sevenleri kendine aşık eden; Evliya Çelebi' nin dediği gibi “Güzelleri Bol Çelebileri Çok ”bir Anadolu vilayetidir.

Bizde bu tezimizde tarihi Çevre birimleri olan Tarihi Çorum evleri ile onlardaki yaşamı ,mimari özellikleri ile anlatacak, kısmen, dil ve lisan üzerinde duracak birazda bir folklor değeri olan Yemek antropolojisinden bahsedeceğiz.İl geneli ile bazı ilçelerde otuz yıldır sürdürdüğümüz tarihi çevre araştırmalarımızın neticelerini ortaya koyacak; onlarda fark ettiğimiz ve nev'i şahsına münhasır özellikleri,doğruları ve hatta güzellikleri dile getireceğiz.

Bütün bu tesbitlerimizin sonucunda da büyük Anadolu uygarlığının yeniden ortaya konulması, tebarüz ettirilmesi,anlaşılması,gelecek kuşaklara zengin bir kültür mirası olarak devredilmesi, anlatılması ve sevdirmesi hatta sahip çıkılması için gereken çareleri önereceğiz.

Saygılarımızla...

